

VARIS

HARAKKA

VARIS

ELEVHEFTE FINSKO 5

PILVI

LUMI

POIKA

TUNTURI

TYTTÖ

KARHU

TALO

VAIMO

MYRÄ

KANI

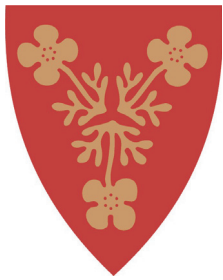
HÄNTÄ

NURMIKKO

TIE

KOIRA

KIVI

STORFJORD KOMMUNE
9046 OTEREN

post@storfjord.kommune.no
www.storfjord.kommune.no & www.spraakcenter.no

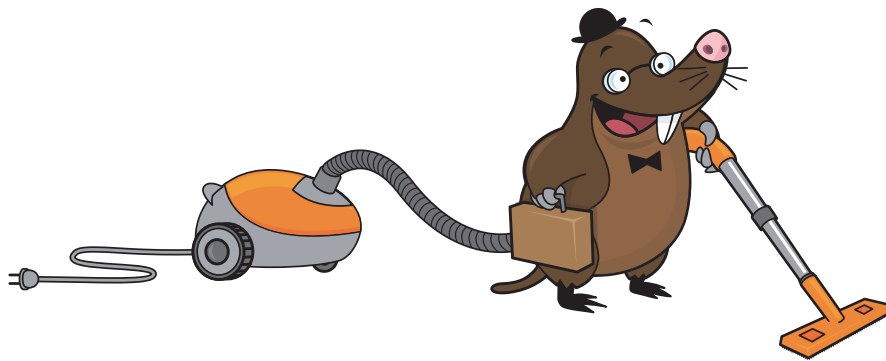
Forfattere: Salla Taavetti og Silja Skjelnes-Mattila

Publikasjonen har fått prosjektstøtte fra fylkesmennene i Finnmark og Troms

Grafisk formgivning og illustrasjoner: Colibri Design · www.colibridesign.no

Trykk: Lundblad Media AS

INNHOILDSFORTEGNELSE

KAPPALE 1	s.4	s.46	KAPPALE 8
KAPPALE 2	s.8	s.52	KAPPALE 9
KAPPALE 3	s.14	s.58	KAPPALE 10
KAPPALE 4	s.20	s.64	KAPPALE 11
KAPPALE 5	s.26	s.70	KAPPALE 12
KAPPALE 6	s.32	s.78	GRAMMATIKK
KAPPALE 7	s.40	s.90	ORDLISTE

KAPPALE 1

UUDET SANAT NYE ORD

saanko
får jeg

vessa
op

vettä
vann

sanakirja
ordbok

DETTE SKAL VI LÆRE

- et enkelt sett med fraser til daglig bruk i klasseromsituasjon
- hva et verb er
- å bøye finske verb i entall
- hva som menes med begrepet infinitiv
- om likheter mellom nordiske nasjonalflagg

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Vi skal lage en fraseplakat som vi skal henge opp i klasserommet. Frasene skal også skrives opp i arbeidsboka. Det er meningen at frasene skal læres og brukes aktivt gjennom skoleåret. Helst hver dag.

Saanko mennä vessaan?
Får jeg gå på do?

Saanko käyttää sanakirjaa?
Får jeg bruke ordbok?

Saanko juoda vettä?
Får jeg drikke vann?

Kyllä. Saat!
Ja. Det får du!

Et verb
er et
GJØREORD

A KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Et verb er et gjøreord, som for eksempel
å sitte, å spise, å bråke, å lese, å være.

Alle setninger inneholder verb.

På finsk skal verbene bøyes etter hvem som utfører handlingen,
men med forskjellige endelser som limes til verbet.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Hva vet du om finske verb? Diskuter i klassen.

Fyll deretter ut med formene som mangler.

	istu a	seiso a	katso a	elä ä	asu a
minä	istun	seison		elän	
sinä	istut	seisot	katsot		asut
hän	istuu				

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Hva skjer med verb som har *pp*, *tt* eller *kk* i seg? Diskuter i klassen.

Fyll deretter ut med formene som mangler.

	leikki ä	nukku a	hyppi ä	soitta a	oppi a
minä	leikin	nukun	hypin	soitan	opin
sinä		nukut		soitat	
hän	leikkii		hyppii		oppii

KESKUSTELUAIHE SAMTALE-EMNE

Hva betyr infinitiv? Diskuter i klassen.

Bruk ordbok og finn 5 valgfrie finske verb i infinitiv.

LUKUTEHTÄVÄ HØYTLESINGSOPPGAVE

Saara: No hei, Jani! Mitä kuuluu?

Jani: Joo, ihan hyvää.
No mitä sinulle kuuluu?

Saara: Minä asun nyt Tromssassa.
Tromssa on kiva kaupunki ja koulu on superkiva.

Jani: Minä olen samassa vanhassa koulussa,
mutta minulla on uusi suomenopettaja.

ihan
nokså

kiva
kui/fin

No er et vanlig tilleggsord på finsk, men det betyr egentlig ikke så mye.
No betyr nesten det samme som *nå, nåvel, så, vel*, men ordet trenger ikke å oversettes i det hele tatt til norsk. Slike småord brukes mye i muntlig finsk.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Prøv å oversette samtalen til norsk. Strek under verbene i teksten.

Saara: _____

Jani: _____

Saara: _____

Jani: _____

KULTTUURITEHTÄVÄ KULTUROPPGÄVE

Flagg er et av de vanligste symbolene vi bruker i et moderne samfunn. Vet du hvordan de nordiske nasjonalflaggene ser ut?

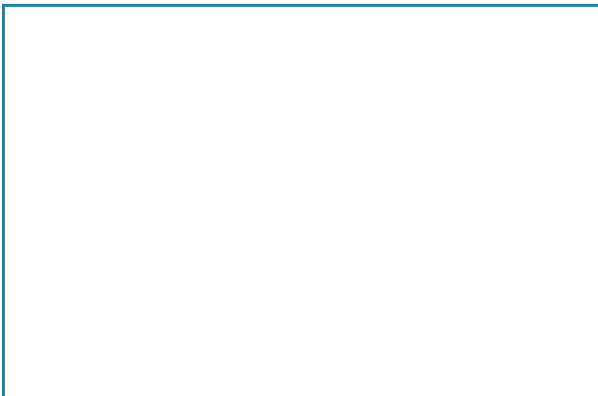
Tegn enkle flaggskisser her. Bruk gjerne internett dersom du er usikker.

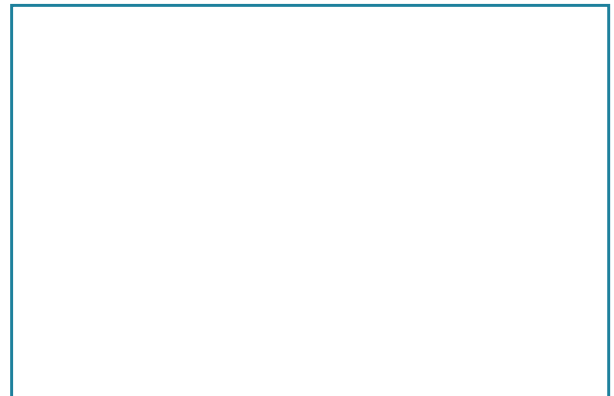
RUOTSI SVERIGE

TANSKA DANMARK

SUOMI FINLAND

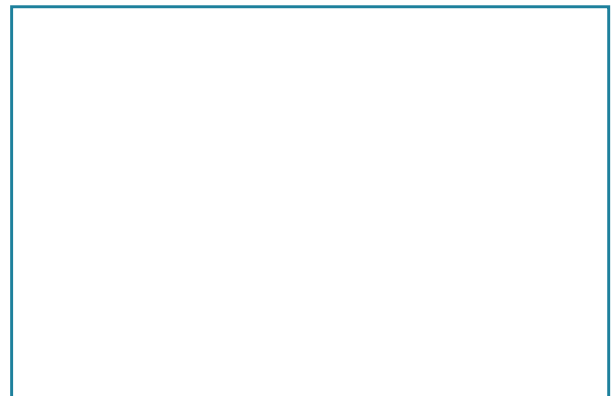

ISLANTI ISLAND

Diskuter i klassen.

Hva er felles i de nordiske nasjonalflaggene?

NORJA NORGE

GLOSEPRØVE

KAPPALE 2

UDET SANAT NYE ORD

Denne gangen er det mange ord på lista, men noen av dem har vi hatt før. Lykke til på gløseprøva!

DETTE SKAL VI LÆRE

- å lage setninger med *å ha* på finsk
- når vi bruker -LLA og når vi bruker -LLÄ
- hva som skjer med *pp*, *tt* og *kk* når vi bruker endelsen -LLA/-LLÄ
- å gjøre bildesøk på internett med finske søkeord
- hvem den finske kunstneren *Akseli Gallen-Kallela* var
- hvordan bildet *Poika ja varis* ser ut

MUISTATKO? HUSKER DU?

Å ha er et verb på norsk. På finsk er det ikke et eget verb. For å uttrykke *å ha* på finsk, skal vi legge til endelsen -LLA til den som eier noe. Dersom katten har en ball, så skal -LLA legges til ordet for katt.

Og verbet vi bruker i tillegg, er alltid *on*.

Katten har en ball. Kissa-LLA on pallo.

Bjørnen har en fisk. Karhu-LLA on kala.

Fisken har en bjørn. Kala-LLA on karhu.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Fyll ut de tomme feltene i tabellen.

koira	koiralla	Koiralla on ystävä.
kissa		
karhu		
kala		
poro		

MUISTATKO? HUSKER DU?

Vi skal veksle mellom endelsen -LLA og -LLÄ. Vi bruker -LLA når hovedordet inneholder bokstavene a, o, u. Vi bruker -llä når hovedordet inneholder bokstavene ä, ö og y.

Katten har en ball. Kissa _____ pallo. Kissa-**lla** on pallo.

Pappa har en ball. Isä _____ pallo. Isä-**llä** on pallo.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Fyll ut tabellen. Finn på egne setninger.

isä	isällä	
ystävä		
lehmä		
myyrä		
myyjä		

Myyrä on myyjä.

MUISTATKO? HUSKER DU?

Det var noe vi skulle huske på når hovedordet inneholder *pp*, *tt* eller *kk*.
Når vi legger til en *-LLA* eller en *-LLÄ*, så må vi ta bort én *p*, én *t* eller én *k*.

Harakka

Harakalla

Harakalla on pitkä pyrstö

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Fyll ut tabellen. Finn på helt egne setninger i siste rubrikk.

pappi
prest

harakka	harakalla	
punatulkku		
västäräkki		
rotta		
pappi		
lumiukko		
peippo		

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Kissa - pallo

Kissalla on pallo.

Karhu - kala

Isä - auto

Harakka - pyrstö

Lehmä - navetta

Turska - iso pää

LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSOPPGAVE

Les teksten høyt.

Tämä on harakka.
 Harakka on lintu.
 Harakka on iso mustavalkoinen lintu.
 Harakalla on pitkä pyrstö.
 Harakalla on ruma lauluääni.
 Kun harakka laulaa, se sanoo käkäkäkäkäh.

ruma
 jæj/fæl

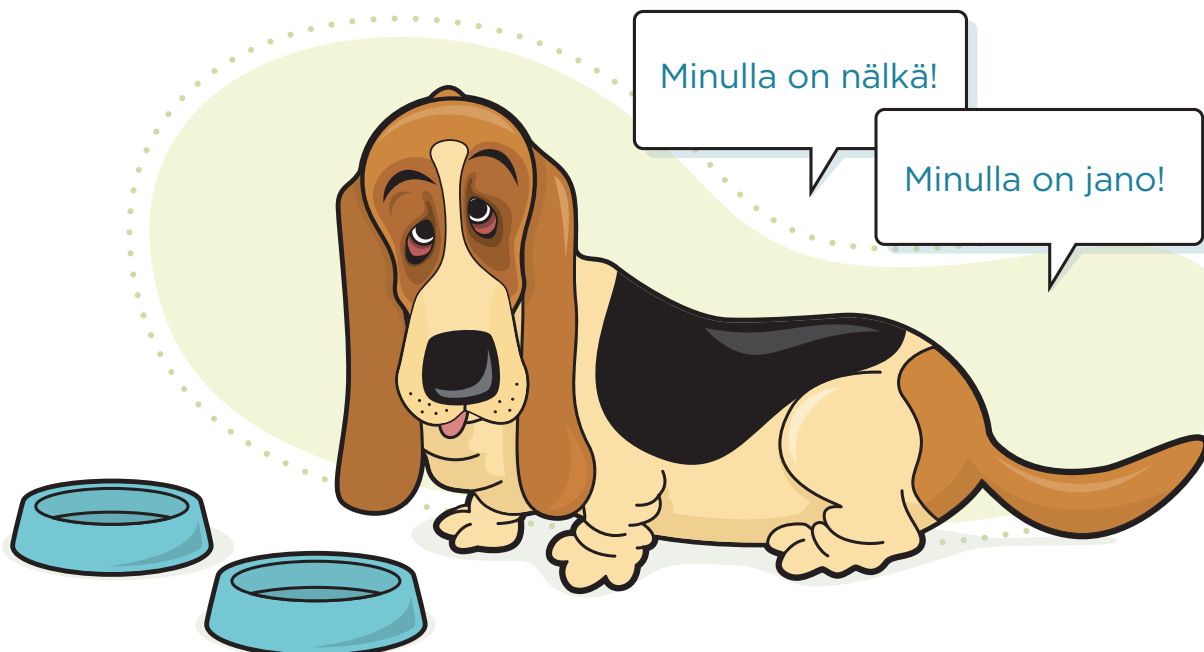
ääni
 stemme

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Oversett teksten til norsk.

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

På finsk bruker man -LLA for å uttrykke at man er sulten og når man er tørst:
Minulla on nälkä. Minulla on jano. Hvordan kan vi oversette denne betydningen til norsk, dersom vi ønsker å bruke å *ha* også i den norske oversettelsen.

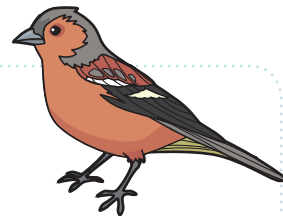

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Det er lov å bruke ordbok.

Men prøv først selv, eventuelt diskuter med sidemannen.

Bokfinken er en fugl.

Bokfinken er en vakker fugl.

Bokfinken har blått hode og rød-oransje *mage*.

Bokfinken har en vakker sang-stemme.

Linerla er også en vakker fugl.

Linerla har en venn, bokfinken.

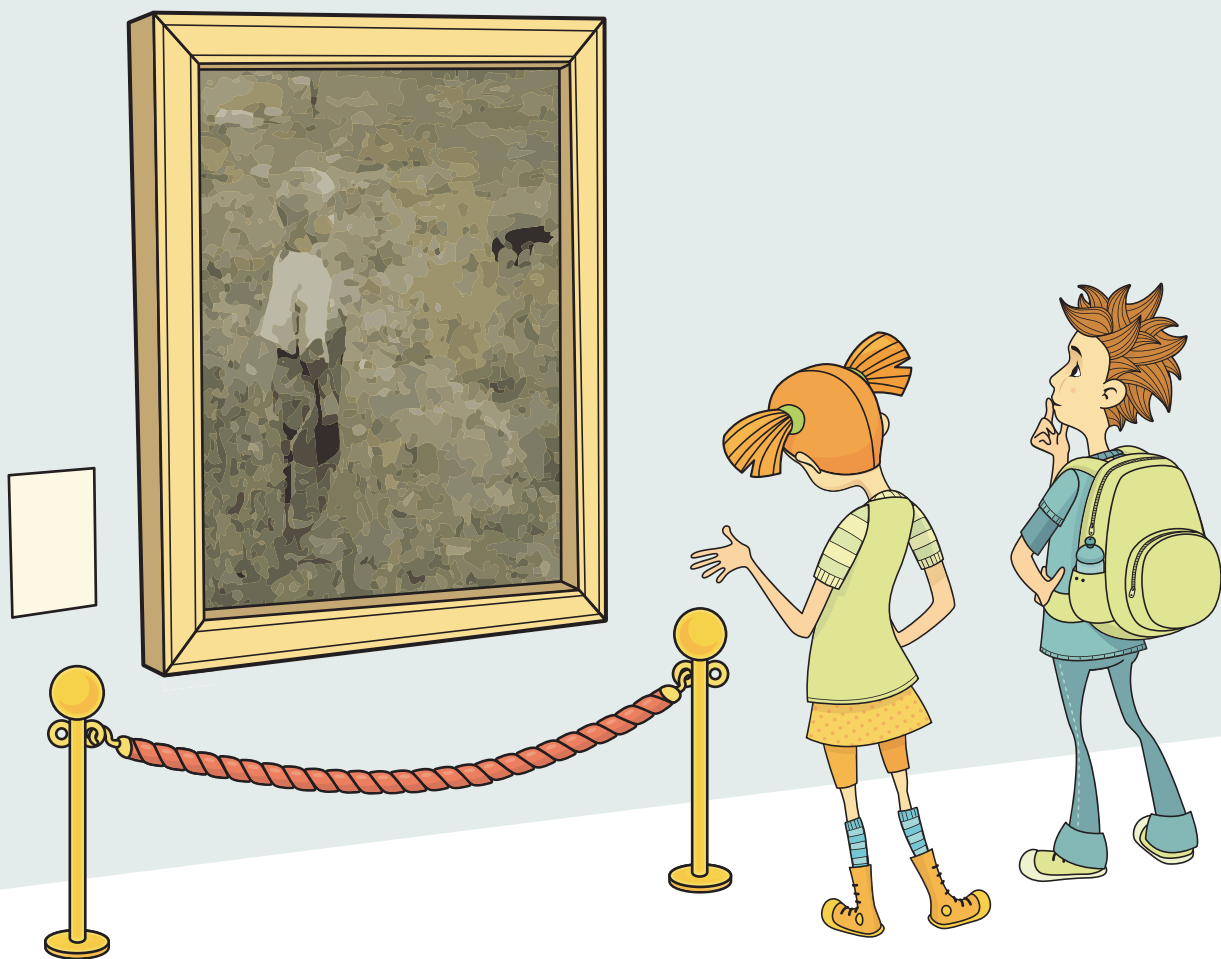
Linerla er svart, grå og hvit og linerla har en lang stjert.

Dompapen er en julefugl.

Dompapen bor om vinteren i skogen.

Dompapen er en rød og grå fugl.

Dompapen har et *tykt* nebb og et svart hode.

KULTTUURITEHTÄVÄ KULTUROPPGAVE

Akseli Gallen-Kallela var en kjent finsk kunstmaler. Han ble født i 1865 og døde i 1931. Hans bilder var i sin tid svært viktige for å skape en finsk nasjonalfølelse. Akseli Gallen-Kallela og hans samtidige kunstnere, brukte elementer fra den finske kulturen i sin kunst.

Vi skal gjøre oss kjent med et av hans tidlige malerier, som heter *Poika ja varis*. Dette bildet ble malt i 1884. De tidlige maleriene hans viser gjerne bilder av mennesker i fattigslige kår.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Gå på internett og gjør et bildesøk med søkeordene *Poika ja varis*.

Ta utskrift. Hvordan vil du oversette bildenavnet til norsk?

Prøv å skrive noen enkle setninger på finsk på bakgrunn av det du ser på bildet.

GLOSEPRØVE

KAPPALE 3

UUDET SANAT NYE ORD

Denne gangen er det også mange ord på lista, men noen kjenner vi fra før. Lykke til på gloseprøva!

käsi
päh

nenä
nəu

pää
pəu

silmä
sɪl

jalka
jɑk

siipi
siip

DETTE SKAL VI LÆRE

- Å lage setninger med *å ha* og eiere i entall
- Å finne betydningen av et ukjent ord utfra tekstsammenhengen
- Å fortelle om kroppen vår (muntlig, spontan samtale)
- Å skrive et eget dikt om en fugl
- Å lage et artsbilde av en fugleart samt å fortelle om bildet på finsk

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Tegn vår venn Jani i bare boksersshortsen. Vi skal navngi kroppsdelene *hode, nese, fot* og *hånd* på finsk. Tegn piler og skriv opp de finske ordene.

Hode _____

Nese _____

Fot _____

Hånd _____

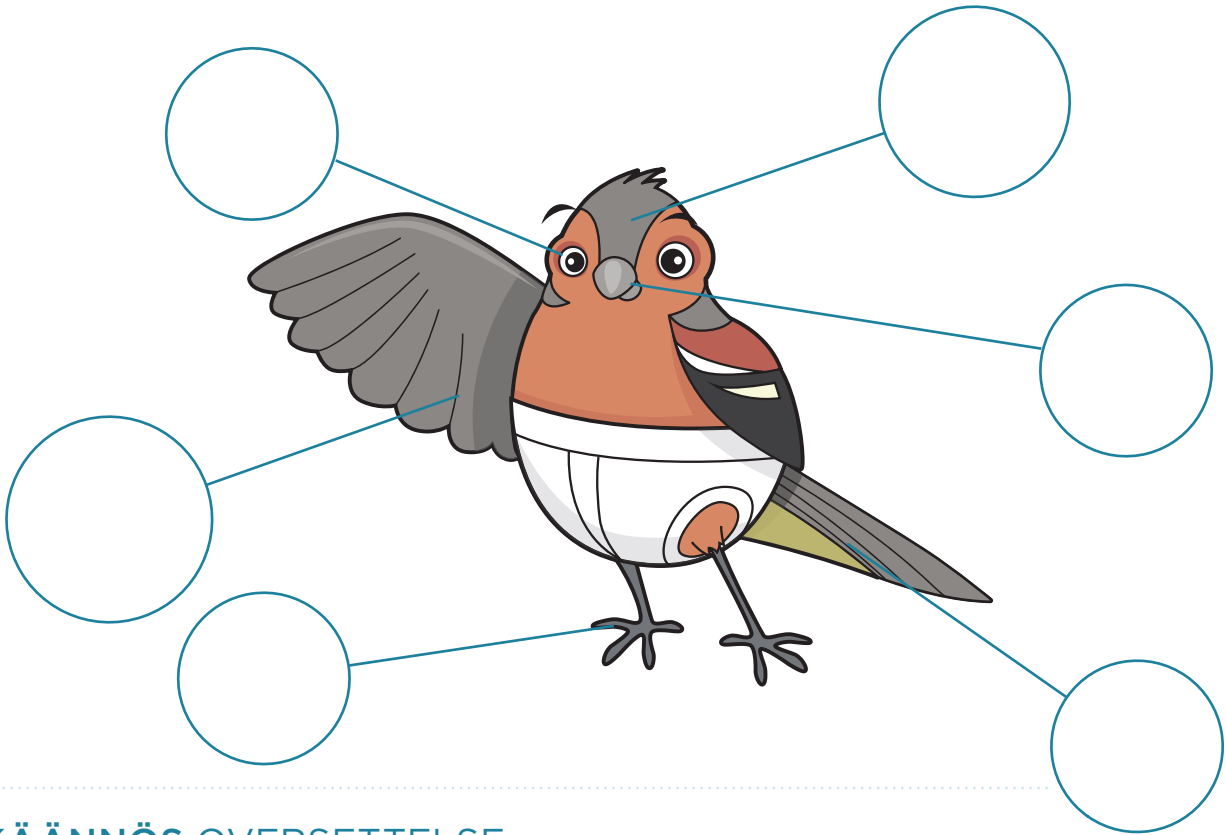
Jani

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Her har vi tegnet en bokfink i bare underbuksa.

Du skal plotte inn de finske ordene for øye, hode, nebb, vinge, fot og stjern.

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Før dere begynner med denne oversettelsen, diskuter i klassen om hvordan man kan uttrykke også på finsk. (Det var en liten endelse som vi kunne lime inn på andre ord.) Vær nøye! Det finnes noen små feller i denne oversettelsesoppgaven.

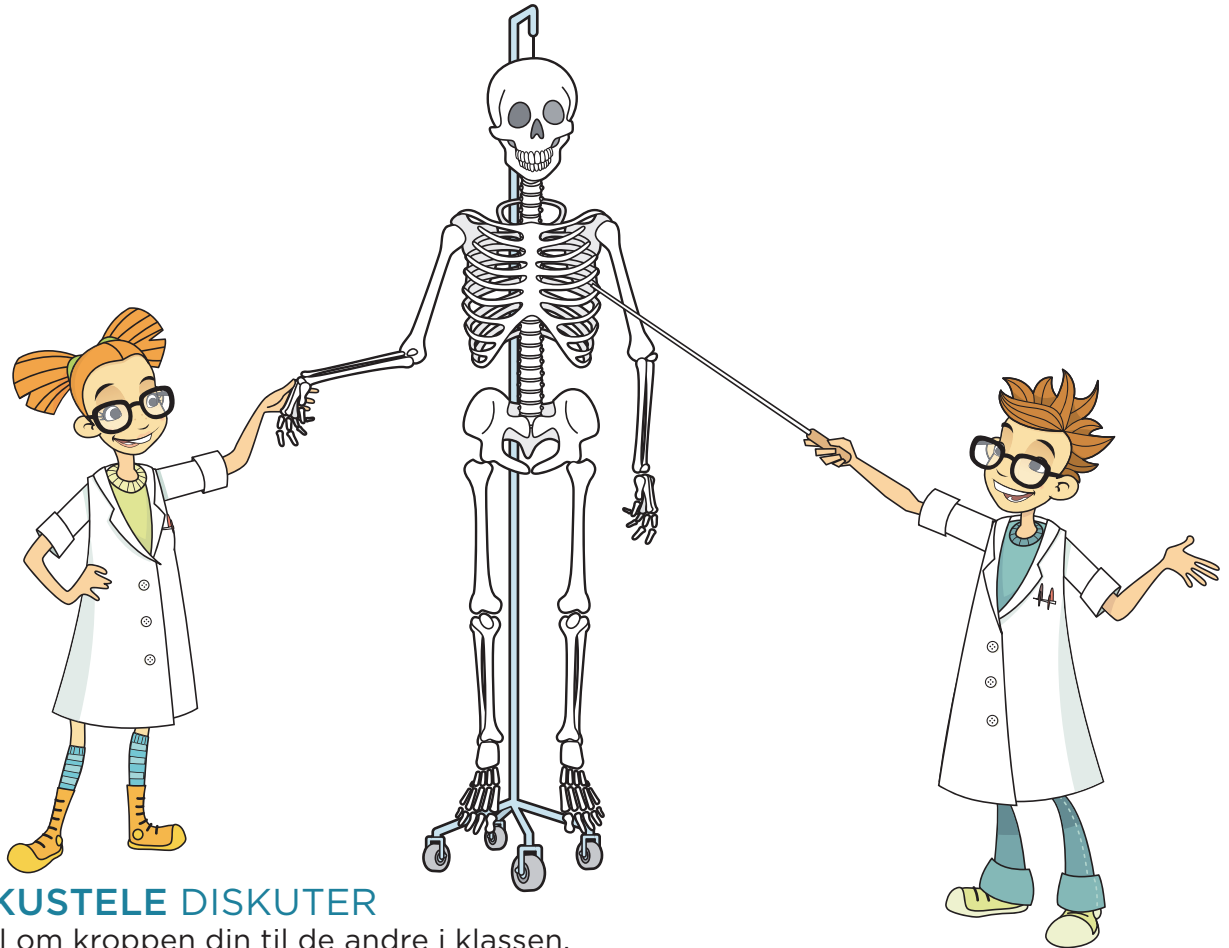
Dette er en bokfink.

Bokfinken har hode, og jeg har også hode.

Bokfinken har vinge, men jeg har hånd.

Bokfinken har fot. Jeg har to føtter.

Bokfinken har også to føtter.

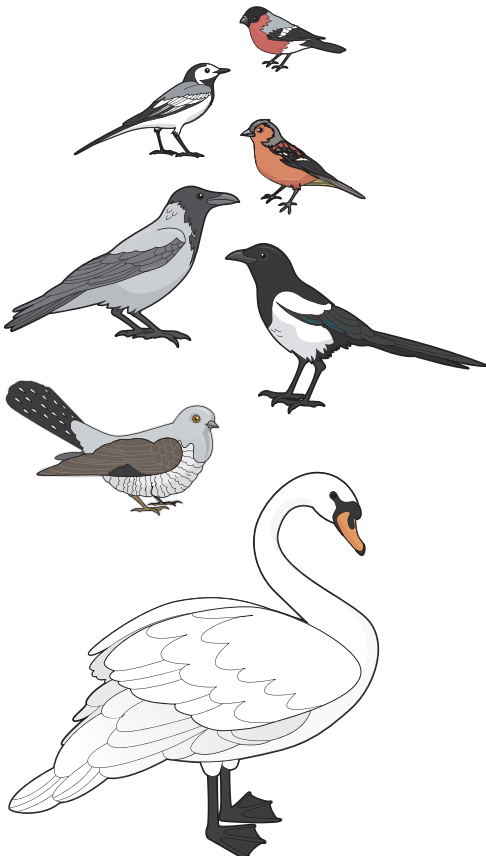
KESKUSTELE DISKUTER

Fortell om kroppen din til de andre i klassen.
Bruk de ordene dere skal øve på til gloseprøven.

MUISTATKO HUSKER DU

Husker du hva disse ordene heter på finsk?

1. fugl _____
2. kråke _____
3. skjære/sjura _____
4. svane _____
5. gjøk _____
6. linerle _____
7. dompap _____
8. bokfink _____

TAIDETEHTÄVÄ KUNSTOPPGAVE

Se i fugleboka *Matauk og gortto*. Din oppgave blir å lage et tilsvarende fuglebilde av en valgfri fugleart. Bruk gjerne internett eller fuglebøker til hjelp, men bruk finske søkeord. Tegn fuglen i bilderamma. Bruk tydelige farger. Skriv til slutt inn navnene på norsk og på finsk.

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Fortell om fuglen du har tegnet. Du må gjerne bruke teksten under som modell.

Mikä lintu tämä on?

Tämä on varis (eller en annen fugl).

Varis on iso lintu ja se on musta ja harmaa.

*Variksella** on iso pää ja iso nokka.

Varis on tavallinen lintu Pohjois-Norjassa (eller et annet stedsnavn)

*Du får hjelp av læreren til å lage -lla-formen av fuglen din.

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Skriv et lite fugledikt om fuglen du har tegnet.

Du kan gjerne bruke teksten under som utgangspunkt for ditt eget dikt. Diktet trenger ikke å rime.

Päivää, päivää, pieni peippo!
Olet aina iloinen, pieni lintu.
Minäkin olen nyt iloinen.
Mitä kuuluu, pieni peippo?
Kyllä sinä tiedät, Jani-poika.
Peipolla on aina mukavaa.

tietää
vite

sinä tiedät
du vet

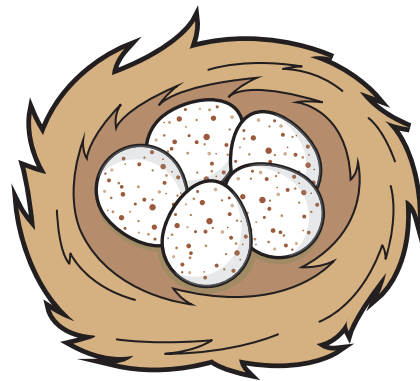
PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Pesä on västäräkin koti.

Pesässä on västäräkin munia.

Västäräkki asuu *pesässä*.

Mikä on *pesä* norjaksi?

GLOSEPRØVE

KAPPALE 4

UUDET SANAT NYE ORD

köyhä
fattig

akka
kjerring

likainen
fot

surullinen
trist

vatsa
mage

DETTE SKAL VI LÆRE

- å skille entallsformer og flertallsformer
- å lage flertallsformer på finsk
- å gjenkjenne ord som er nesten like på finsk og norsk
- hva som er typisk med vuggesanger
- hvordan maleriet *Akka ja kissa* ser ut
- hva et låneord er

KIELIOPPIA GRAMMATIKK

I grammatikken skiller vi mellom entall og flertall. Ordet *hunden* er i entall, mens ordet *hundene* er i flertall. Alle setninger vi har lært til nå, har vært i entall. Nå skal vi lære litt om flertall.

Er følgende ord entall eller flertall? Sett strek!

hund

hunder

boka

bøker

bøkene

bokhylle

hyllene

kattene

hundevalpen

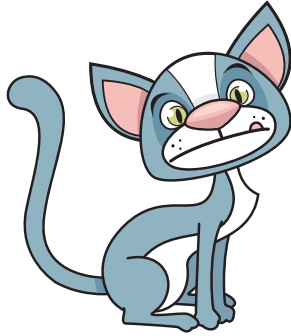
Entall

Flertall

A KIELIOPPIA GRAMMATIKK

For å lage flertall på finsk, så skal vi enkelt og greit legge til en -t i slutten av ordet: KISSA (entall), KISSAT (flertall).

Vi oversetter denne finske t-formen til ene-form på norsk: kissa + t = katt + ene

KISSA
Entall

KISSAT
Flertall

TEHTÄVÄ OPPGAVE

ENTALL	FLERTALL	OVERSETTELSE
koira	koirat	hundene
karhu	karhut	bjørnene
omina		
talo		
isä		
sisko		
ystävä		
kissa		
turska		
poro		
appelsiini		

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Nå skal du få prøve å gjette hva som skjer når vi legger til flertalls -t til ord med pp, tt eller kk i stammen.

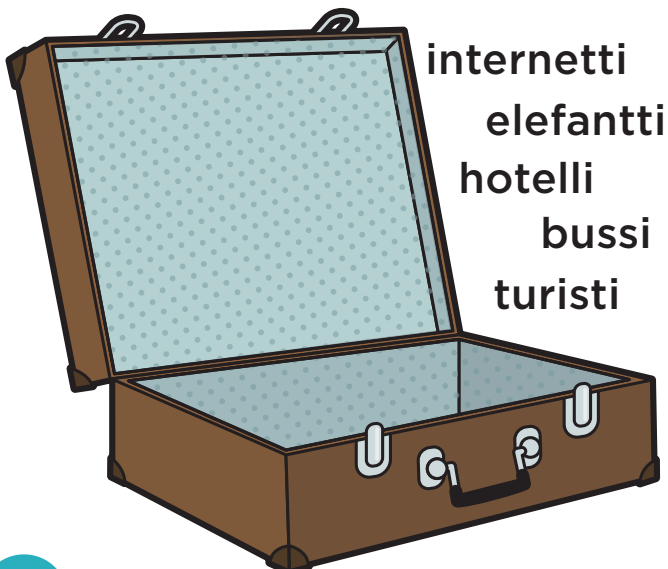
ENTALL	FLERTALL	OVERSETTELSE
voikukka		
piparkakku		
puolukka		
lumiukko		
joulutorttu		
greippi		
navetta		
lamppu		
harakka		
mustikka		

TUNNISTA SANAT KJENN IGJEN ORDENE

Vi har tidligere lært at det er mange ord som er felles mellom finsk og norsk. Det eneste som skiller disse ordene er en slutt -i, som i ordparet traktor – traktori. Hvor mange slike like ord kan vi egentlig? Diskuter i klassen og lag liste. I kofferten finner du noen helt nye i-ord.

DISSE KAN DU HA I KOFFERTEN:

Vi har også noen ord som er helt like.

Radio, kamera, video, dinosaurus, gorilla, TV (teevee), pizza, taco, tortilla.

Vi har også en del ord som er *ganske* like mellom finsk og norsk, men som ikke nødvendigvis har denne i-vokalen til slutt på finsk.

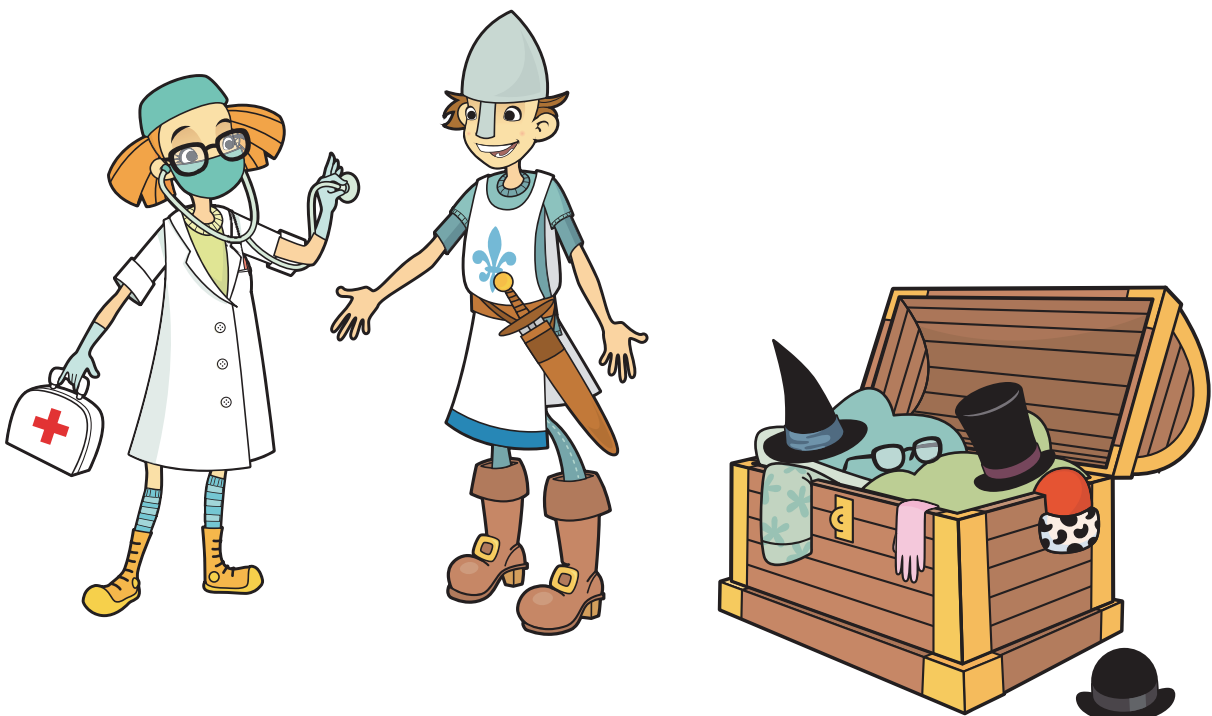
Her får du en liste over noen slike ord.

Prøv å gjette hva disse ordene betyr.

- kakku _____
- lamppu _____
- apteekki _____
- kirkko _____
- pyjama _____
- prinssi _____
- prinsessa _____
- ritari _____
- pormestari _____
- lääkäri _____
- sänky _____

Ord som er felles i finsk og norsk er gjerne internasjonale låneord.

Hva tror du menes med begrepet låneord. Hva har man lånt og fra hvor?

KULTTUURITEHTÄVÄ KULTUROPPGAVE

Vi har lært sangen *Nuku, nuku nurmilintu* tidligere.

Nå skal dere skrive ned sangteksten som læreren leser høyt for dere.

Nuku, nuku, nurmilintu
 Väsy, väsy, västäräkki!
 Nuku, kun minä nukutan
 Väsy kun minä väsyttä

KESKUSTELUAIHE DISKUSJONSTEMA

Hva er egentlig en vuggesang?

Hva mener du er typisk for tekst og melodi i en vuggesang?

På finsk kan man kalle en vuggesang for både *kehtolaulu* og *tuutulaulu*.
 Smak på ordet *tuutulaulu*. *Tuutu* betyr egentlig ingenting,
 men hermer etter lyden og stemningen i rolige sovesanger.

KULTTUURITEHTÄVÄ KULTUROPPGAVE

Vi skal gjøre oss kjent med ett bilde til av
 Akseli Gallen-Kallela, nemlig *Akka ja kissa*.
 Dette bildet er stilmessig ganske likt det
 forrige bildet vi gjorde oss kjent med,
 nemlig *Poika ja varis*.

Bruk *akka ja kissa* som søkeord når du gjør
 et bildesøk. Ta utskrift av bildet.

LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSOPPGAVE

Kuvassa on vanha akka.
 Vanhalla akalla on iso vatsa.
 Vanha akka on surullinen.
 Akka on myös likainen.
 Ehkä hän on köyhä?
 Akan edessä on kissa.
 Kissa on pieni ja harmaa ja musta.
 Antaako akka ruokaa?

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Jobb sammen hele klassen og prøv å oversette denne teksten til norsk.

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Hvorfor heter det *akalla* og ikke **akkalla*?

GLOSEPRØVE

KAPPALE 5

UUDET SANAT NYE ORD

De nye ordene er alle verb!

pyöriä
ørnus

tanssia
ønsøp

lentää
ly

marssia
marsjere

laulaa
øngs

DETTE SKAL VI LÆRE

- Å kombinere flertallsord med verb
- Å veksle mellom endelsene -VAT og -VÄT
- Sangen *Lumiukot tanssivat*
- Å lage egne sangvers til melodi

KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Når den som gjør noe i setningen er i flertall (kissa: kissat), så skal verbet ha endelsen -VAT.

Tenk slik: Kissa istu + u.

Skriv slik: Kissa istuu.

Tenk slik: Kissa + t istu + vat

Skriv slik: Kissa istuvat

TÄYTÄ FYLL UT

Kissa asuu. Kissat _____

Kissa seisoo. Kissat _____

Kissa laulaa. Kissat _____

Kissa juo. Kissat _____

KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Vi skal også veksle mellom -VAT og -VÄT.

Hvordan kan vi vite når vi skal bruke hvilken endelse?

Her må du tenke på samme måte som når du veksler mellom -LLA og -LLÄ.

TÄYTÄ FYLL UT

Kissa pyörii. Kissat _____

Kissa syö. Kissat _____

Kissa leikkii. Kissat _____

KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Hva med verb som har *pp*, *tt* og *kk* i seg? Flertallsformen med -VAT/ -VÄT har like mange konsonanter som infinitivsformen og formen til personen *hän*.

Formene *nukkuu* og *nukkuvat* hører sammen. Det må vi lære oss.

Vi skal altså IKKE forkorte *pp*, *tt* og *kk* når vi legger til endelsen -VAT/-VÄT.

leikkiä	Minä leikin	Hän leikkii	Kissat leikkivät
nukkuu	Minä nukun	Hän nukkuu	Kissat nukkuvat
hyppiä	Minä hypin	Hän hyppii	Kissat hyppivät

LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSOPPGAVE

Les teksten høyt flere ganger. Prøv å oversette til norsk.

Karhut nukkuvat talvipesässä. _____

Karhu nukkuu talvella. _____

Harakka leikkii lumessa. _____

Kalat uivat meressä. _____

Peipot laulavat metsässä. _____

Västäräkit asuvat metsässä. _____

Harakka on musta. _____

KIELIOPPITEHTÄVÄ GRAMMATIKKOPPGAVE

- 1) Sett en liten strek under verbene i leseteksten.
- 2) Sett en ring rundt flertallendelsene i verbene
- 3) Sett en pil fra flertallsendelsen i verbet til flertallsordet som styrer verbet
- 4) Skriv opp alle flertallsformene her:

Skriv om de samme setningene til entall.

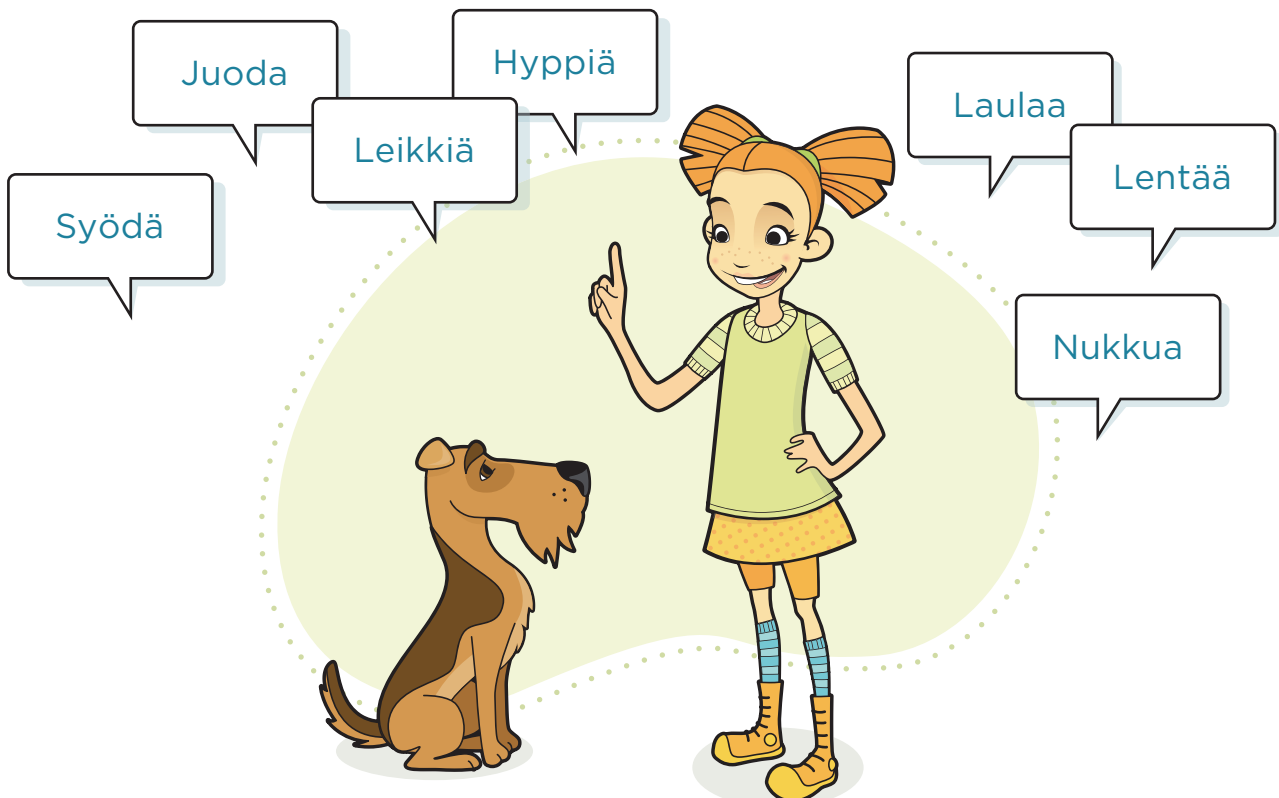

KERTAUS REPETISJON

Her får du en liste over verb du skal kunne. Verbene er satt opp i en tabell med infinitivsform (ordboksform), og med verbformen til jeg-personen og verbformen for flertallsord (f.eks *kissat*)

INFINITV NORSK	INFINITV FINSK	MINÄ-FORM	KISSAT-FORM
	istu a	istun	istuvat
	seiso a	seison	seisovat
	pyöri ä	pyörin	pyörivät
	tanssi a	tanssin	tanssivat
	marssi a	marssin	marssivat
	laula a	laulan	laulavat
	lentä ä	(lennän*)	lentävät
	leikki ä	leikin	leikkivät
	hyppi ä	hypin	hyppivät
	nukku a	nukun	nukkuvat
	syö dä	syön	syövät
	juo da	juon	juovat

* Akkurat denne formen *lennän* skal vi lære senere.
Det viktigste i denne omgang er at du kan lage formen *lentävät*.

LAULU SANG

Vi skal lære en sang om dansende snømenn. Hvert vers forteller om noe nytt snømennene gjør. Ordet snømann *lumiukko* er satt i flertall. Gjøreordet må altså også ende med -VAt eller -VÄt.

Lumiukot tanssivat, tanssivat, tanssivat
Lumiukot tanssivat, tanssivat.

Lumiukot pyörivät, pyörivät, pyörivät.
Lumiukot pyörivät, pyörivät.

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Diskuter med sidemannen. Hvorfor heter det *lumiukot* og ikke **lumiukkot*.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Finn nye verb som passer til sangen. Bestem deg for om det skal være -VAT eller -VÄT og skriv et nytt vers. For at sangen skal kunne danses til, så er det best om verbet du velger er et bevegelsesverb.

Lumiukot _____

Lumiukot _____

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Lag en helt tilsvarende sang med tre vers om *västäräkki*. Hvordan bøyes *västäräkki* i flertall?

Vers 1 _____

Vers 2 _____

Vers 3 _____

LUKUTEKSTI LESETEKST

Karhu asuu metsässä.
 Karhu nukkuu talvella pesässä.
 Karhu liikkuu metsässä hyvin hiljaa.
 Karhu liikkuu metsässä aamuyöllä.
 Västäräkki hyppii pihalla.
 Västäräkki asuu talvella etelässä.
 Västäräkki tanssii ja leikkii.
 Västäräkki leikkii minun puutarhassa.

FINSK

NORSK

FINSK

NORSK

aamu _____

etelä _____

aamuyö _____

etelässä _____

aamuyöllä _____

puutarha _____

hiljaa _____

puutarhassa _____

Oversett leseteksten til norsk. Bruk gjerne ordbok

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Skriv om hele teksten til flertall.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

GLOSEPRØVE

KAPPALE 6

UUDET SANAT NYE ORD

Denne gangen er det mange ord på lista.

Men alle ordene er ikke nye, og mange av ordene er nesten som på norsk.

Øv godt til gloseprøva.

marsu
marsvin

lemmikki
kjæledyr

kilpikonna
skilpadde

hevonen
hest

undulaatti
undulat

kultakala
gullfisk

poni
ponni

kani
kanin

hamsteri
hamster

DETTE SKAL VI LÆRE

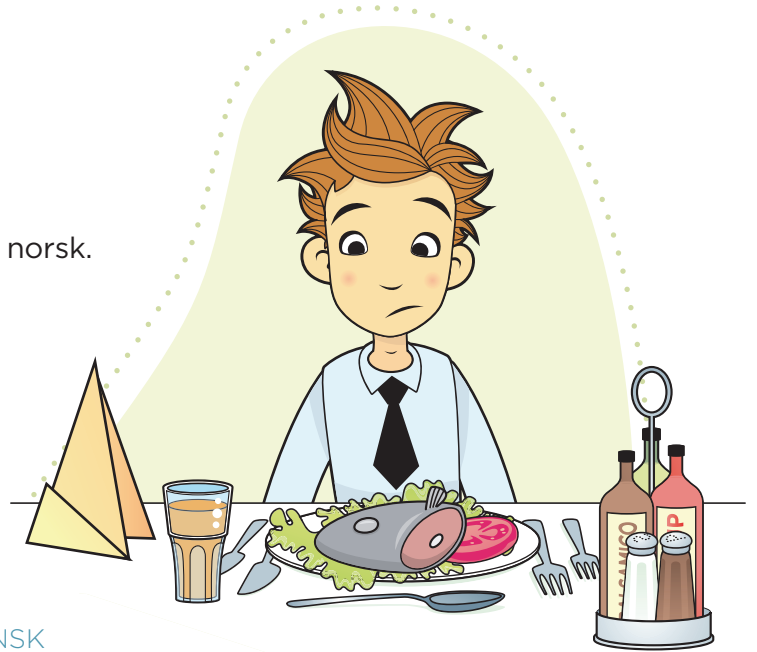
- Hvordan vi lager eieform av ordene *minä*, *sinä* og *hän*
- Å lage beskrivelser av kjæledyrene våre
- Å bruke ordbok effektivt for å øke ordforrådet
- Å skrive beskjeder om hvor vi er

MUISTATKO HUSKER DU

Vi bruker én bestemt bokstav for å uttrykke eierskap på finsk og én bestemt bokstav på norsk. Husker du hvilke bokstaver det gjelder?

Torskens hode heter på finsk *turskan pää*. Vi gjør en kjapp øvelse hvor vi repeterer bruken av denne endelsen.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

NORSK

FINSK

Kattens ball _____

Hundens hjem _____

Reinsdyrets farge _____

Linerlas nebb _____

Bokfinkens hode _____

MUISTATKO HUSKER DU

Når vi skal uttrykke at jeg, du eller han/hun eier noe, så skal vi også bruke denne N-endelsen. Endelsen skal limes til ordene *minä*, *sinä* og *hän*. Men i akkurat i disse ordene så må vi endre bittelitt.

Se nøye på følgende tabell:

GRUNNFORM	Med n-endelse	Oversatt til norsk
minä	minun	min, mitt, mine
sinä	sinun	din, ditt, dine
hän	hänen	hans/hennes

Det at *minä* blir endret til *minu-*, og *sinä* blir endret til *sinu-*, før vi legger til N - endelsen, det må vi bare lære oss. Vi må også lære oss at *hän* blir til *häne-*. Disse *minu-*, *sinu-* og *häne-* vil vi møte mye av fremover.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Prøv å lage setninger som i eksempelet.

kirja	minä	<i>Tämä on kirja. Kirja on minun.</i>
marsu	sinä	
koira	hän	
lemmikki	sinä	
kilpikonna	minä	
kultakala	hän	
hevonen	Jani	
hamsteri	Siiri	

LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSOPPGAVE

Tämä on kani.

Kanin nimi on Nopsa.

Nopsa on lemmikki.

Minä olen Saara.

Minä olen 10 vuotta vanha.

Nopsa on minun lemmikki.

Nopsa on albiinokani.

Minun kani on lumivalkoinen.

Nopsan äitikin on albiinokani.

HAE SANAKIRJASTA LET I ORDBOKA

Du skal snart skrive en liten fortelling om kjæledyr. Til det trenger du å finne frem koselige adjektiv fra ordboka. Du husker at adjektiv var ord som skulle beskrive et annet ord?

Oversett følgende ordliste. Legg til ord som du synes er viktige

NORSK	FINSK
myk	
søt	
snill	
hårete	
sjenert	

NORSK	FINSK
leken	
stille	
aktiv	
vennlig	

Et
adjektiv er et
BESKRIVENDE
ORD

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Oversett følgende tekst fra norsk til finsk. Du har lov til å bruke ordbok, du har lov til å bla bakover i heftet og du har selvsagt lov til å diskutere med sidemannen.

Jeg har (en) hund. _____

Hundens navn er Musti. _____

Musti er (en) stor hund. _____

Musti er stor og svart. _____

Musti er veldig stor. _____

Men Musti er en veldig snill hund. _____

Min søster har også (et) kjæledyr. _____

Hun har (en) hund. _____

Hun har (en) liten hund. _____

Hunden heter Tassu. _____

Tassu er sjenert. _____

Musti er Tassus venn. _____

Hundene leker sammen. _____

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

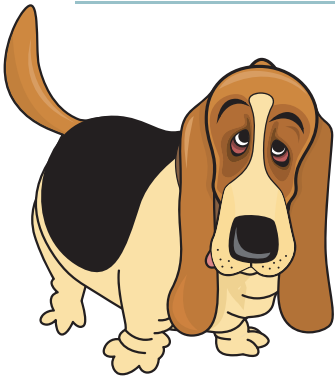
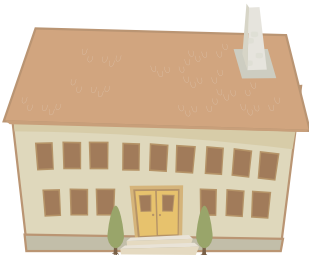
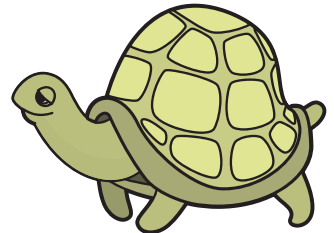
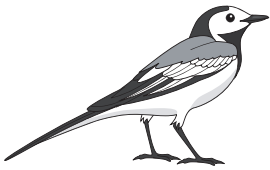
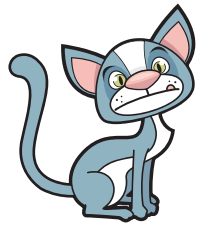
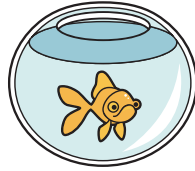
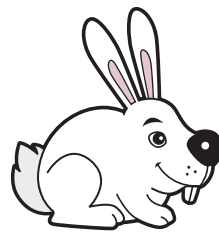
Skriv en fortelling om kjæledyret ditt. Dersom du ikke har et kjæledyr, kan du skrive om et fantasidyr. Bruk forskjellige adjektiv i teksten. Kladd først i kladdeboka. Renskriv fortellingen inn i tekstrammen.

A large rectangular writing area with a dotted border, containing 25 horizontal lines for writing.

GLOSEPRØVE

EKSTRAOPPGAVE

KIRJOITA VIESTILAPPU SKRIV EN BESKJED

Pleier du å skrive beskjeder til dem hjemme?

En beskjed kan være så mangt.

En beskjed kan være en setning eller to som forteller hvor du er eller når du kommer tilbake.

Eller du kan skrive en beskjed om at noen har ringt, at en vase er knust, at hunden har fått mat eller at det ikke finnes mer melk igjen i kjøleskapet.

En beskjed kan nesten være hva som helst.

På en beskjed skriver du noe som du sjøl oppfatter som viktig.

Vi skal lære å skrive beskjeder på finsk der vi forteller hvor vi er.

-ssa/-ssä (i)

Olen metsässä.

Olen diskossa.

Olen kaupassa.

Olen kirkossa.

Olen naapurissa.

Olen kirjastossa

- luona (hos)

Olen Siirin luona.

Olen naapurin luona.

Olen mummun luona.

- kanssa (sammen med)

Olen koiran kanssa metsässä

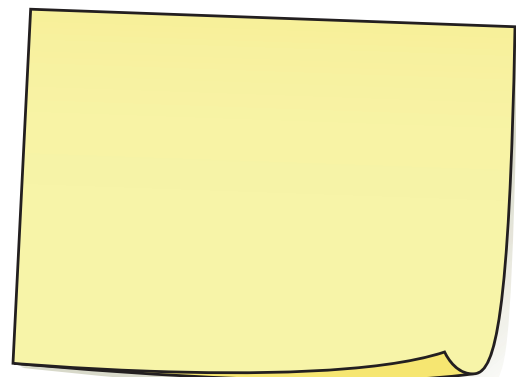
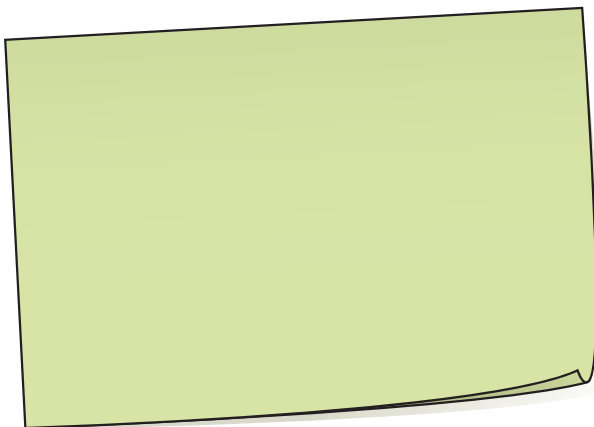
Olen koiran kanssa tunturissa.

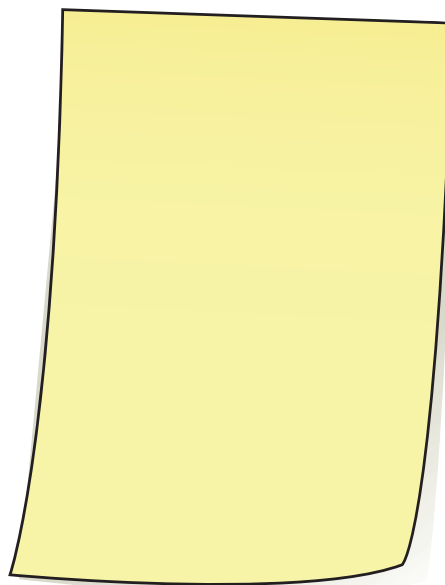
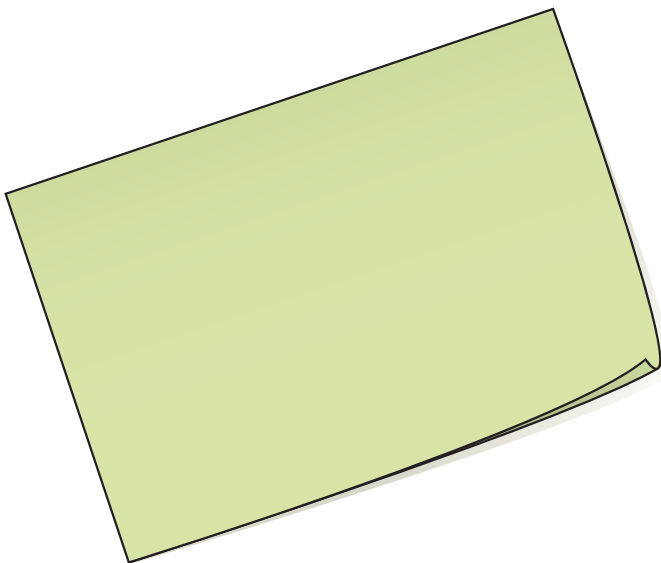
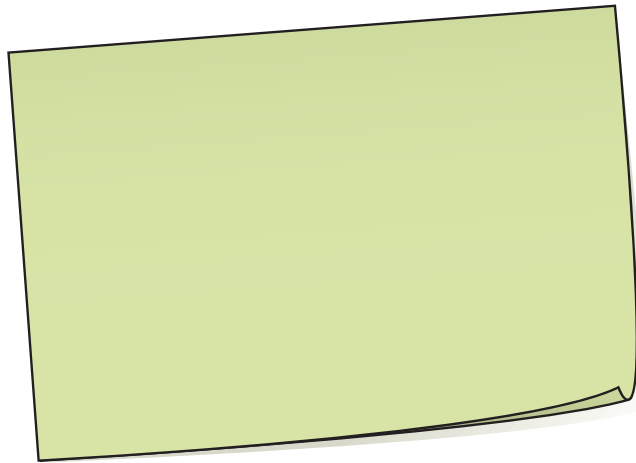
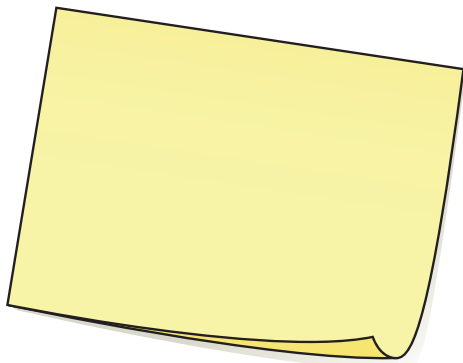
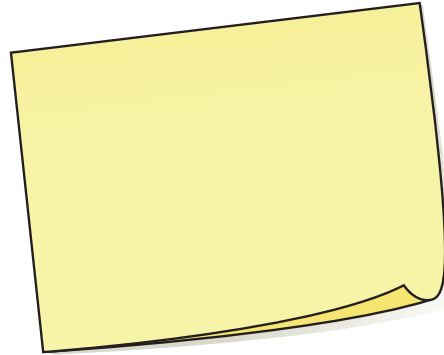
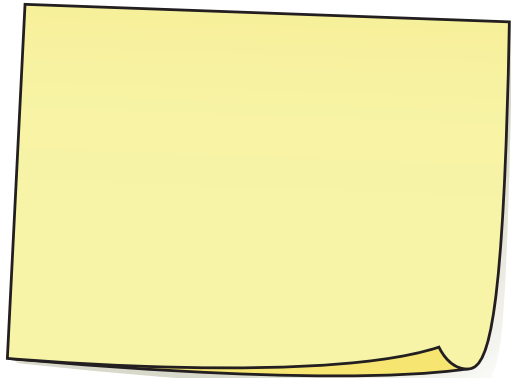
Olen koiran kanssa naapurissa.

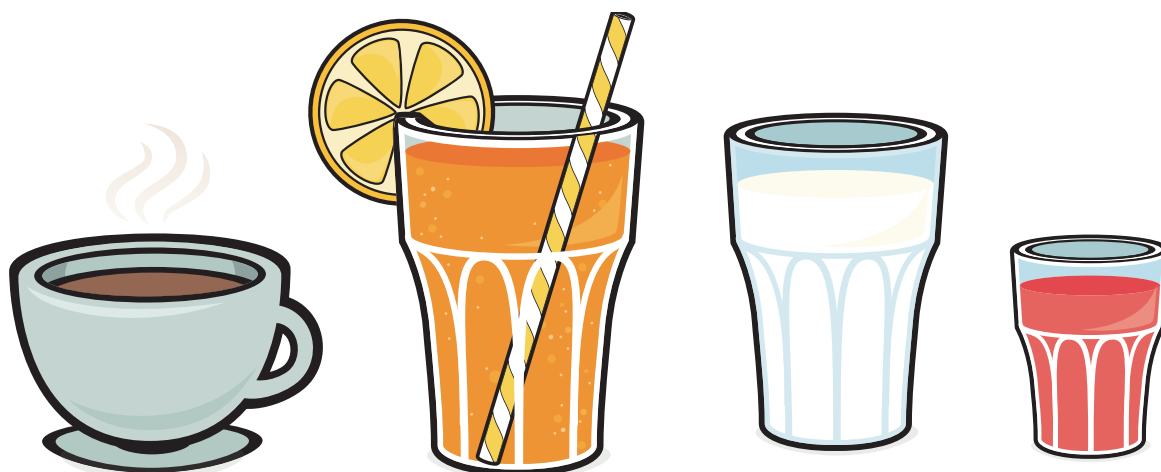
Olen isän kanssa kaupassa.

Olen mummun kanssa apteekissa.

Skriv dine egne beskjeder i de tomme lappene.
Vær kreativ og finn på helt egne setninger.

KAPPALE 7

UUDET SANAT NYE ORD

maito
milk

kahvi
kaffe

limsa
brus

vesi - vettä
vann

mehu
saft

DETTE SKAL VI LÆRE

- å lære å lage setninger med *juoda* og *syödä* + objekt
- å bruke tall i priser
- å bestille mat på en kafé
- gjenkjenne felles låneord i norsk og finsk
- å planlegge og delta i en enkel drama-oppgave

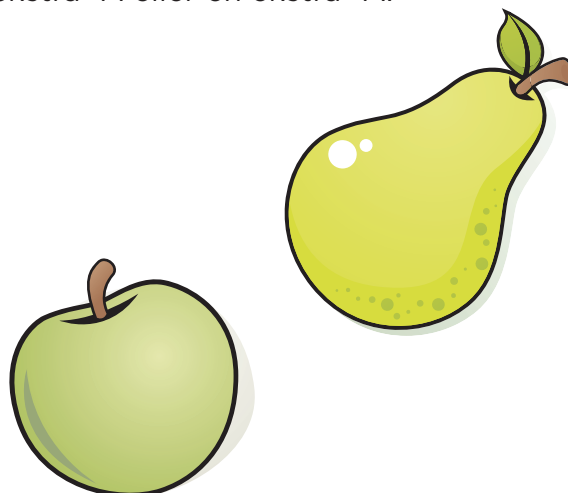
MUISTATKO HUSKER DU

Når vi lager setninger på finsk med verbet *spise*, så skal det som blir spist, ha en liten endelse. Oftest er denne endelsen en ekstra -A eller en ekstra -Ä.

omena - minä syön omenaa

appelsiini- minä syön appelsiinia.

päärynä - minä syön päärynää

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Det samme skjer når vi skal lage setninger med verbet *å drikke*.
Nå skal du få prøve å lage setninger av følgende drikker:

NORSK

FINSK

melk _____ *Minä juon* _____

saft _____

brus _____

kaffe _____

vann _____ *Minä juon vettä. NB! Ordet for vann bøyes litt spesielt.***KIELIOPPIA GRAMMATIKK**

Med objekt menes en gjenstand/ting som verbet peker mot.
Subjektet er den som utfører handlingen, objektet er det som blir utført.
For å finne objektet i en setning spør du HVA/HVEM + verbal + subjekt.
Hanne reparerer sykkelen. Hva reparerer Hanne? Sykkelen er objekt.

I setninger med for eksempel *spise* og *drikke*, er det som blir spist eller drukket, objektet. Objektet på finsk skal bøyes. Dette skal vi jobbe mye med.
Nå skal vi jobbe med -A og -Ä som endelse for objektet.

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Jeg drikker melk. _____

Hunden også spiser julemat. _____

Du spiser pizza. _____

Han drikker brus. _____

Jeg drikker saft. _____

Kattene drikker vann. _____

MUISTATKO HUSKER DU

Neste oppgave er en dramaoppgave. Men før vi kommer så langt, skal vi ta en liten repetisjon av de høflige frasene vi kan. Er det nettopp et sted vi trenger høflige fraser, så er det selvsagt ute på kafé.

Oversett til finsk:

Hei _____

God dag _____

Unnskyld _____

Takk _____

Vær så god _____

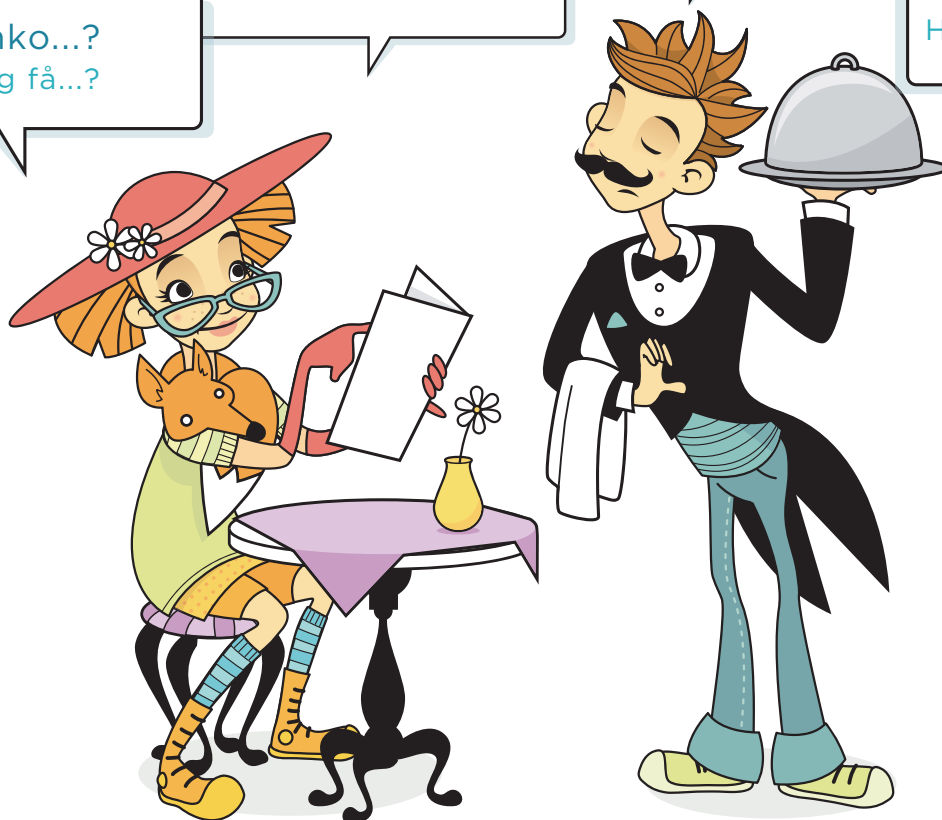
Gode kafe-fraser:

Paljonko tämä maksaa?
Hvor mye koster det?

Saisinko...?
Kan jeg få...?

Se tekee.....yhteensä.
Det blir.....til sammen.

Mitä saisi olla?
Hva skal det være?*

* En standard høflig frase fra servitør til kunde i Finland er *Mitä saisi olla?*

Direkte oversatt betyr det omtrentlig *hva skal det være?* Mens denne setningen nesten blir uhøflig på norsk, er den helt nøytral og høflig på finsk. Diskuter i klassen.

Hva annet kan vi oversette denne setningen til på norsk.

MUISTATKO HUSKER DU

Vi skal øve oss på å fortelle om priser. For å komme så langt, må vi repetere tallene fra 1-100. Skriv følgende tall med bokstaver:

19 _____	73 _____
26 _____	87 _____
48 _____	99 _____
52 _____	100 _____

Vi uttrykker priser på samme måte på norsk og finsk, uansett om vi snakker om euro/sent eller kroner/ører. Dersom noe koster 25 euro og 50 cent så sier vi at prisen er *tjuefem femti*, eller *kaksikymmentäviisi viisikymmentä*.

Altså først hele summen i euro eller kroner, deretter neste sum i cent eller ører.

Hvordan uttrykker vi følgende priser?

1,70 _____
2,50 _____
15,70 _____
3,10 _____
45,50 _____
49,90 _____

MUISTATKO HUSKER DU

Husker du at vi skulle legge til en ekstra bokstav til gjenstander og ting som skulle telles? Dersom du har 1 gjenstand, legger du ikke til noe.

Dersom du har 2 eller om så 100 gjenstander, så skulle du legge til.

Puussa on yksi lintu.

Puussa on kaksi lintua.

Ulkona on (yksi) poro.

Ulkona on 17 poroa.

Saaralla on yksi koira, mutta minulla on kolme koiraa.

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Det er faktisk den samme endelsen når vi kombinerer tallord og hovedord som når vi lager setninger med objekt (spise noe og drikke noe).

Hva mener du? Er *lintua* 'fugler' objekt i setningen *Puussa on kolme lintua*?

DRAAMATEHTÄVÄ DRAMAOPPGAVE

Jobb to og to. Lag en dialog mellom servitør og kunde. Bestill fra menyen og spør om pris. Lag et lite skuespill av dialogen og fremfør den for klassen.

Klarer du å oversette hele menyen?

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Hvorfor står det *euroa* på de fleste prisene, men *euro* på kaffeprisen?

servietti ciabatta ORDKOFFERT:

pizza pasta paprika

riisi panini salaatti

oliivi tomaatti spaghetti

hampurilainen salami

Hva tror du det er?

LUKUTEHTÄVÄ HØYTTLESINGSOPPGAVE

Saara: Hei, Jani! Mitä sinä teet täällä? (Hva gjør du her?)

Jani: Mitä minä teen kahvilassa?!? Minä juon kahvia.

Saara: No niin teet. Saanko istua?

Jani: Tottakai. Ole hyvä!

Mitä sinä haluat juoda tai syödä?

Saara: Minä haluan syödä! Onko täällä hyvä kanapasta?

Jani: On. Tosi hyvä. Ja katkarapupastakin on tosi hyvä.

haluat
du ønsker

tosi
virkelig

Les teksten høyt flere ganger. Prøv å oversette teksten til norsk.

GLOSEPRØVE

KAPPALE 8

UUDET SANAT NYE ORD

soittaa
å spille

kuunnella
å lytte

minä soitan
jeg spiller

minä
kuuntelen
jeg lytter

DETTE SKAL VI LÆRE

- å lære å lage setninger med *soittaa* og *kuunnella* + objekt
- å fortelle om musikkhobbyer
- gjenkjenne flere felles låneord i norsk og finsk
- sangen *Apinaorkesteri* av J. Karjalainen

KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Det er ikke bare *spise-* og *drikke-*verb som krever en ekstra -A eller -Ä. Vi har mange slike verb. Ordet for å spille, *soittaa*, er for eksempel et slikt et. Men først ser vi på hvordan *soittaa* skal bøyes.

JEG	<i>Minä soitan</i>
DU	<i>Sinä</i> _____
HAN	<i>Hän</i> _____
HUN	_____
APEKATTEN	<i>Apina</i> _____
APEKATTENE	_____

TUNNISTA SANAT - GJENKJENN ORDENE

Se på følgende instrumentliste og prøv å oversette til norsk.

I siste kolonne skal du vise om ordet krever en ekstra -A eller en ekstra -Ä.

NORSK	FINSK	MINÄ SOITAN..
gitar	kitara	kitara-a
	basso	
	piano	
	klarineti	
	viulu	
	trumpetti	
	saksofoni	
	tuuba	
	pikkolohuilu	
	huilu	

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Jeg heter Siiri.

Jeg spiller piano.

Min venn heter Jani.

Han spiller trompet.

Min mamma spiller fløyte.

Min pappa spiller tuba.

Min familie er (en) musikkfamilie.

PIENI PÄHKINÄ EN LITEN NØTT

Mitä sinä soitat?

MINÄ SOITAN _____

LUKUTEHTÄVÄ HØYTTLESINGSOPPGAVE

PUHELINKESKUSTELU TELEFONSAMTALE

Saara: Hei, Jani. Saara täällä. Mitä teet? (Hva gjør du?)

Jani: Hei, Saara. Minä olen kotona ja kuuntelen musiikkia. Mitä sinä teet?

Saara: Olen kotona. Mitä musiikkia sinä kuuntelet?

Jani: Minä kuuntelen rokkia ja poppia. Tuletko tänne?

Saara: Ookoo.

Diskuter i klassen og forsøk å oversette til norsk. Det er lov å bruke ordbok!

PIENI PÄHKINÄ EN LITEN NØTT

- hvorfor står det *kuuntelen musiikkia* og ikke *kuuntelen musiikki*?

- hva i allverden menes med ordet *ookoo*?

Husk at finlendere liker å skrive ord akkurat slik de uttaler dem.

Ser du en sammenheng mellom ordet *ookoo* og for eksempel *rokki*?

KULTTUURITEHTÄVÄ KULTUROPPGAVE

Gå på youtube og søk opp: *Apinaorkesteri J. Karjalainen*.
Syng med!

Apinaorkesteri

Apinaorkesteri

Aarniometsän suojassa harjoitteli

Apinaorkesteri

hetken aikaa meitä viihdytti

Suurin apina oli solisti

Se lauloi ja viidakkorumpuja kolisti

Myös pienin tunsu rytmin luissaan

Se mukana tanssi raitahousuissaan

Tyttö tamburiinia heilutti

Puuhun oksalla itseään keinutti

Laiha apina soitti kitaraa

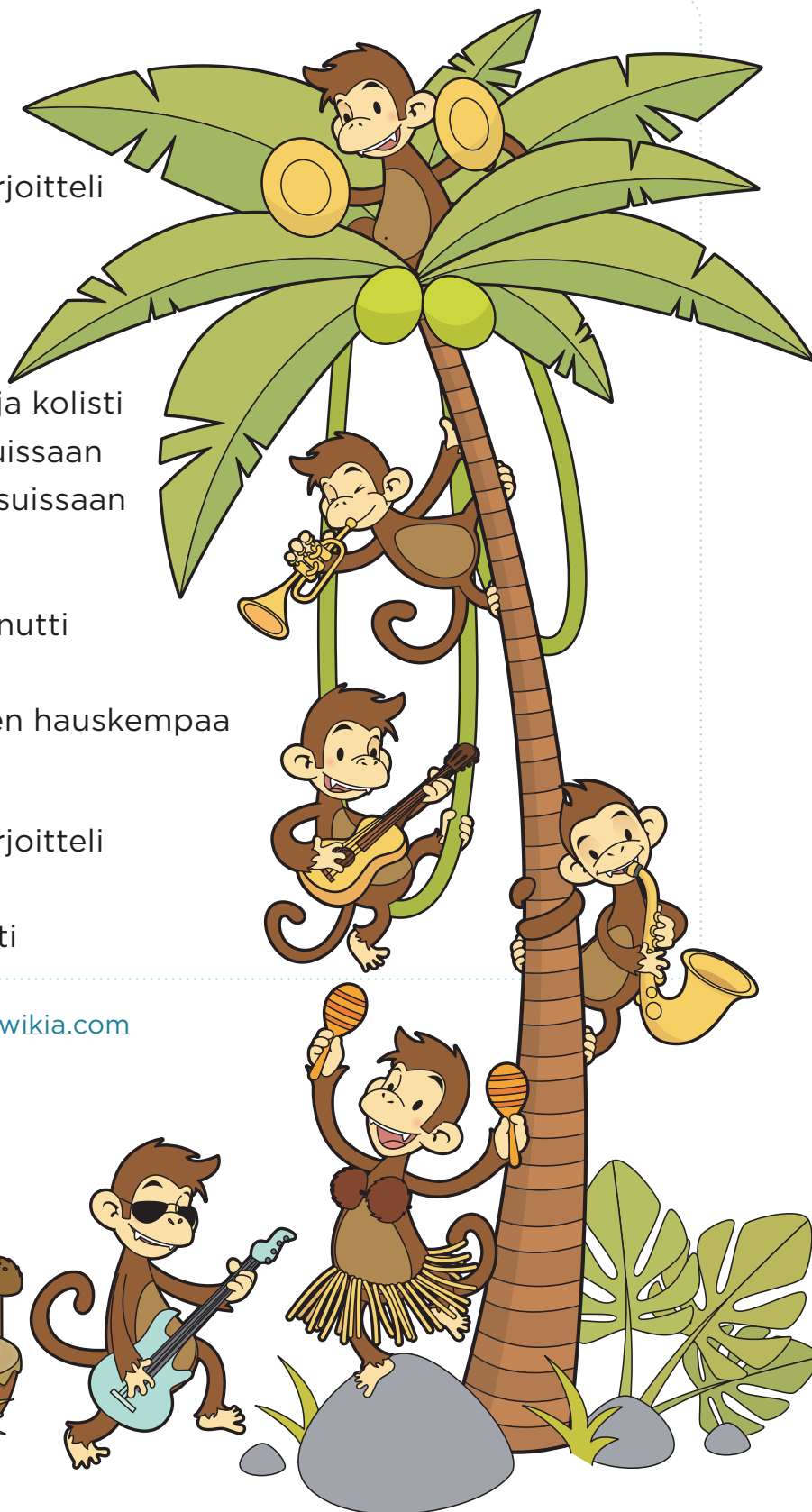
Ei tiennyt mitään muuta sen hauskempaa

Apinaorkesteri

Aarniometsän suojassa harjoitteli

Apinaorkesteri

hetken aikaa meitä viihdytti

teksten er hentet fra <https://lyrics.wikia.com>

DISKUTER

Hvorfor er nettopp så mange musikkord like i finsk og norsk?

OPPGAVE

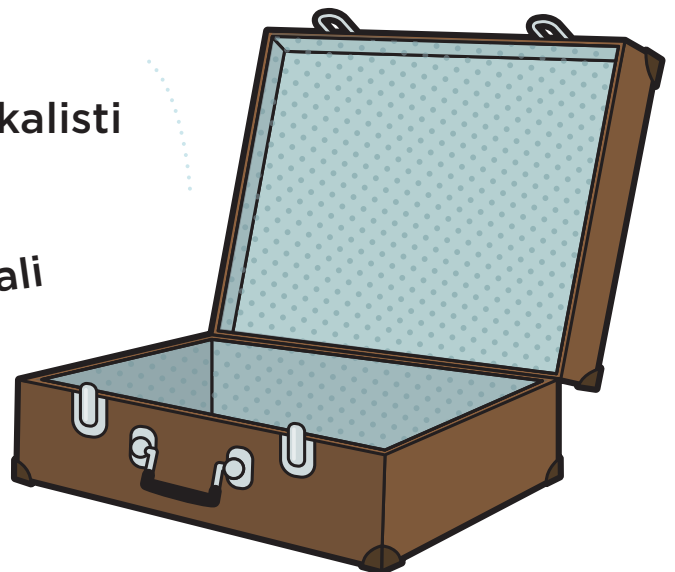
Oversett ordene i ordkofferten.

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Prøv å skrive en liten tekst der du bruker ord fra ordkofferten.

MUSIKKORD-KOFFERT:

trumpetti
 musiikki
 albumi
 solisti
 saksofoni
 orkesteri
 tamburiini
 instrumentaali
 vokalisti

GLOSEPRØVE

KAPPALE 9

UUDET SANAT NYE ORD

Vi skal lære fem nye aktivitetsverb:

kävellä
spasere

pyöräillä
sykle

lenkkeillä
trimme
jogge

kiipeillä
klatre

DETTE SKAL VI LÆRE

- å fortelle om våre hobbyer og fritidssysler
- å bruke det spesielle verbet *harrastaa*
- å bøye verb med la-infinitiv

KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Felles for alle verbene som står som nye ord i dette temaet, er at de slutter på -LA eller -LÄ i infinitiv, altså i ordboksformen. Når vi skal legge til endelser til disse verbene, må vi gjøre et lite grep. Se på følgende eksempel:

/ opiskel-la /

Minä *opiskel- *opiskel- +n opiskel-e-n

Alle verb som har -LA/-LÄ i infinitiv, skal ha en slik hjelpe-E .
Denne hjelpebokstaven følger oss hele tiden når vi bøyer verbene av denne typen.

Minä opiskel**en**

Sinä opiske**let**

Hän opiske**lee**

Tytöt opiske**levat**

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Hvorfor tror du vi må legge til en bokstav?

Smak på ordet, både med og uten denne lille hjelpebokstaven.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Prøv å bøye alle de nye verbene i de gitte personene. Husk altså å legge til en liten hjelpe-E.

Infinitiv	Minä	Sinä	Hän	Tytöt
Kävellä				
Pyöräillä				
Kiipeillä				
Lenkkeillä				
Opiskella				

VIHJE TIPS

Når vi leser en finsk tekst, så er det ikke alltid at verbet er gitt i teksten i ordboksform. Men for å kunne finne frem ordet i ordboka, så må vi jo slå opp på infinitiven. Her må vi tenke bakvendt.

Dersom du ser en hjelpe-e foran en personendelse, så prøv å ta bort hjelpe-bokstaven og legg til -LA/-LÄ-endelsen. Kanskje du finner ordet du leter etter da?

- 1) Kävelevät Finn personendelsen og ta den bort!
- 2) Kävele- Finnes det en hjelpebokstav, så ta den bort.
- 3) Kävellä Legg til infinitivsendelsen LA/LÄ.
- 4) Slå opp ordet *kävellä* i ordboka.

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Prøv å finne ut hva denne setningen betyr: *Talvella minä luistelen.*

LUKHARJOITUS HÖYTLESINGSOPPGAVE

Telefonsamtalen fra forrige gang er litt endret.

Les igjennom flere ganger.

Saara: Hei, Jani. Saara täällä. Mitä teet?

Jani: Hei, Saara. Minä olen kotona ja kuuntelen musiikkia.
Mitä sinä teet?

Saara: Olen kotona. Istun ja ihmettelen.
Äiti luulee että minä opiskelen.

Jani: Tuletko tänne?

Saara: Joo, tulen.

Jani: Mitä musiikkia sinä kuuntelet, Jani?

Jani: Minä kuuntelen vanhaa rokkia.

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

- i teksten er det seks forskjellige verb som slutter på -LA/-LÄ i infinitiv.
Kan du finne dem?

- setningen *istun ja ihmettelen* betyr direkte oversatt *jeg sitter og funderer*.
Setningen har egentlig en annen betydning, en skjult betydning,
nemlig at man kanskje ikke gjør så veldig mye.

I hvilke sammenhenger mener du at man kan bruke en slik formulering?

KÄYTÄ SANAKIRJAA BRUK ORDBOKA

Oversett følgende liste over -la-verb til norsk

olla _____	kuunnella _____
tulla _____	luulla _____
opiskella _____	ajatella _____
kävellä _____	ihmetellä _____
lenkkeillä _____	haaveilla _____
pyöräillä _____	harjoitella _____
kiipeillä _____	luistella _____

PELIANSA SPILLEFELLA

På norsk kan man *spille* så mangt. Man kan *spille* gitar og man kan *spille* fotball. Det kan man ikke på finsk. For å musikkspille så må man bruke verbet *minä soitan*. For å sportsspille så må man bruke verbet *minä pelaan*. Men begge verbene krever en ekstra -A/-Ä i det som blir spilt.

! **SUPERVERBI SUPERVERBET**
 På finsk har man et eget ord, et eget verb, for å beskrive fritidssysler, nemlig *harrastaa*. Dette ordet er vanskelig å oversette til norsk, men alle setningene *å drive med, har som hobby, liker å gjøre* dekker denne betydningen. Dersom du setter en idrett bak dette verbet, så må du legge til en -A /-Ä.

Minä harrastan jalkapallo-a.

Oversett følgende ord til norsk:

Jalkapallo _____

Käsipallo _____

Koripallo _____

Jääkiekko _____

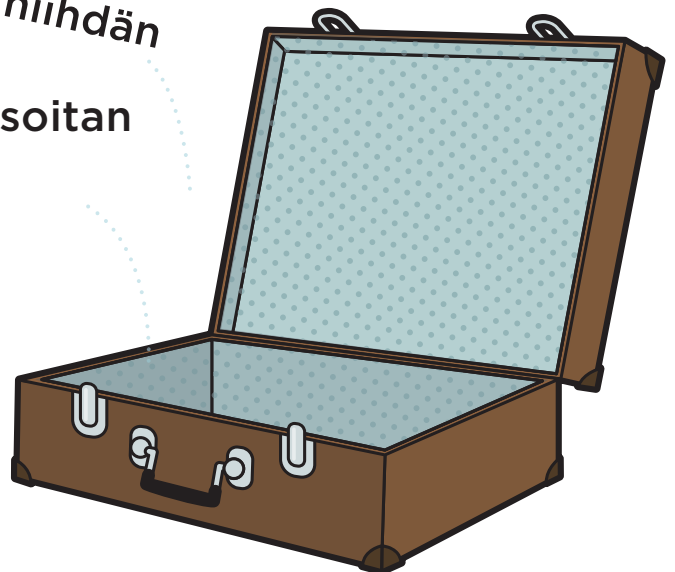
Sähly _____

✎ **KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE**

Nå skal du få skrive om dine egne hobbyer. For å hjelpe deg litt på vei har vi samlet en mengde gode verb i ordkofferten. Vi har til og med bøyd dem ferdig for deg.

minä tanssin
 minä laulan minä pelaan
 minä lenkkeilen minä kalastan
 minä juoksen
 minä harrastan
 minä hiihdän
 minä soitan

ORDKOFFERT:

GLOSEPRØVE

KAPPALE 10

UUDET SANAT NYE ORD

DETTE SKAL VI LÆRE

- å snakke om tid og tidsbegrep
- å bruke ukedagene i beskrivelser
- å lære om endelser som gir tilleggsbetydning

tunti
time

minuutti
minutt

sekunti
sekund

milloin?
når?

kiireinen
hektisk

heti
straks

LUKHARJOITUS LESETEKST

Mikä on tunti ja mikä on minuutti?

Yksi minuutti on kuusikymmentä sekuntia

Yksi tunti on kuusikymmentä minuuttia.

Mikä on viikko ja mikä on kuukausi?

Yksi viikko on seitsemän päivää.

Yksi kuukausi on neljä viikkoa.

Ja mikä on vuosi?

Yksi vuosi on kaksitoista kuukautta,
viisikymmentäkaksi viikkoa ja
kolmesataakuusikymmentäviisi päivää.

PIENI PÄHKINÄ EN LITEN NØTT

Hva forteller teksten deg?

Les hele teksten flere ganger før du begynner å oversette.

Oversett følgende ord uten å bruke ordbok.

Päivä, viikko, kuukausi, vuosi?

Hvorfor står det *minuuttia* og *sekuntia* i teksten?

Diskuter i klassen. Finn alle ordene som har fått en ekstra -a eller -ä i seg.

Hvilke tallord er brukt i teksten? NB! tallord + *kuukausi* = tallord + *kuukautta*

A KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Vi har tidligere snakket om finsk som et klippe-og-lime-språk, altså det at man kan bruke og flytte små endelser for å lage nye betydninger. For å lage spørsmål kan man bruke endelsen -KO/-KÖ. For å uttrykke betydningen 'også', kan vi lime inn ordet '-KIN'

-KO/-KÖ

Se på følgende setningspar:

Saan tulla.	Jeg får komme	Saanko tulla?	Får jeg komme?
Tämä on sinun.	Denne er din.	Minunko?	Min?
Kello on paljon.	Klokken er mye.	Paljonko kello on?	Hvor mye er klokka?

C MUISTATKO? HUSKER DU?

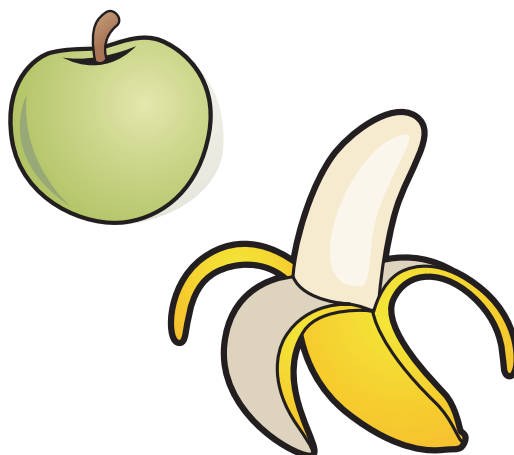
Kan du noen andre fraser der denne -KO/-KÖ blir brukt?

-KIN

Pelaan jalkapalloa maananantaina.	Minä pelaan jalkapalloa tiistainakin.
Kissa asuu minun kotona.	Koirakin asuu minun kotona.
Pelle soittaa kitaraa.	Isäkin soittaa kitaraa.
Pelle soittaa kitaraa.	Pelle soittaa pianoakin.

Pencil KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Apekatten spiser (en) banan.
 Jeg også spiser (en) banan.
 Jeg spiser eple også.
 Apekatten også spiser banan og eple.
 Er jeg ape?
 Jippii! Jeg også er en ape.

MUISTATKO HUSKER DU

Husker du hva ukedagene heter på finsk?
Skriv dem opp her:

Mandag _____

Fredag _____

Tirsdag _____

Lørdag _____

Onsdag _____

Søndag _____

Torsdag _____

For å fortelle at vi gjør noe *på mandag*,
så legger vi på finsk enkelt og greit endelsen -NA til ukedagen.

På mandag *maanantaina* _____

På tirsdag _____

På onsdag _____

På torsdag _____

På fredag _____

På lørdag _____

På søndag _____

LUKUTEHTÄVÄ HØYTTLESINGSOPPGAVE

taas
igjen

urheilu
idrett

Siirin ja Janin kiireinen viikko

Siirillä ja Janilla on kiireinen viikko. Jani harrastaa musiikkia maanantaina ja keskiviikkona, ja hän harrastaa urheilua torstaina. Siirikin on aktiivinen. Hän harrastaa musiikkia tiistaina ja torstaina, ja hän harrastaa urheilua maanantaina ja lauantaina. Maanantaina Janilla on kulttuurikoulussa kitaratunti ja Siiri pelaa käsipalloa urheiluhallissa. Tiistaina Siirillä on pianotunti kulttuurikoulussa. Janilla on kitaratunti keskiviikkonakin. Torstaina Siiri laulaa kuorossa kirkossa, mutta Jani pelaa jalkapalloa. Perjantaina Siiri ja Jani ovat kotona. Lauantaina Siiri pelaa taas käsipalloa, mutta Jani on kotona.

Les teksten flere ganger. Prøv deretter å oversette teksten til norsk. Diskuter gjerne i klassen. Bruk ordbok. Sett strek under verbene og prøv å forklare formene.

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Skriv om din egen uke. Dersom du ikke gjør noe i løpet av en uke, så er det lov å finne på.

LUKUTEHTÄVÄ HØYTTLESINGSOPPGAVE

han/-hän
|өл

muistutta/a
әуітте

soita
сөйле

Saara ja Mari ovat koulussa.

Saara: Hei Mari!

Mari: Hei, Saara. Mitä kuuluu?

Saara: Ihan hyvää. Muistathan? Kuoro on tänään!

Mari: Täh?!?! Tänään? Onko tänään torstai?

Saara: Mari! Oikeasti? Tänään on torstai. Tulethan?

Mari: Minulla on tänään kiireinen päivä, mutta minä tulen.

Mutta, Saara! Milloin kuoro alkaa?

Saara: Siis täh? Kuoro alkaa kello 18.15.

Mari: Ookoo. Minä tulen 10 yli.

Saara: Minä soitan ja muistutan.

Mari: No hyvä!

I teksten er det brukt et ord med endelsen -HAN, nemlig *tulethan*. Dette er en endelse på samme måte som -KIN og -KO. I spørsmål skal denne oversettes med 'vel'.

Tulethan sinä?
Du kommer vel?

Sinäkin tulet.
Du også kommer.

Tuletko sinä.
Kommer du?

Sinä tulet.
Du kommer.

GLOSEPRØVE

KAPPALE 11

UUDET SANAT NYE ORD

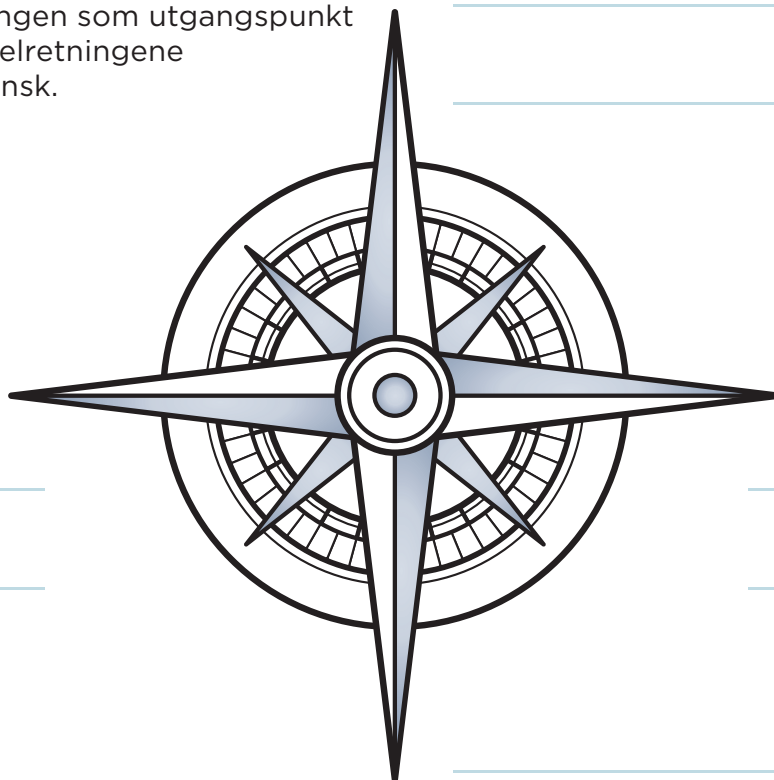
DETTE SKAL VI LÆRE

- Om begrepet Norden
- Å fortelle om land og hovedsteder i Norden
- Å bruke himmelretninger i beskrivelser
- Å bruke -SSA/-SSÄ og -LLA/-LLÄ for å beskrive beliggenhet
- Å bøye ord som slutter på -i

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Bruk kompasstegningen som utgangspunkt og fortell hva himmelretningene heter på norsk og finsk.

LUKUTEHTÄVÄ HØYTTLESINGSOPPGAVE

kuulu/a
tilhøre

kuuluvat
Pohjolaan
til Norden
de hører

POHJOLA

Pohjoismaat tai Pohjola on kulttuurinen ja maantieteellinen alue Pohjois-Euroopassa. Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska kuuluvat Pohjolaan. Pohjolassa asuu yhteensä noin 25 miljoonaa ihmistä.

alue
område

SANALISTA ORDLISTE

Missä?	Kuka?	Puhuu mitä?
Norja	norjalainen	norja, norjan kieli
Ruotsi	ruotsalainen	ruotsi, ruotsin kieli
Suomi	suomalainen	suomi, suomen kieli
Tanska	tanskalainen	tanska, tanskan kieli
Islanti	islantilainen	islanti, islannin kieli

maantieteellinen
geografisk

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Hva er altså forskjellen mellom ordene *Suomi* og *suomi*, eller *Norja* og *norja*?

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Oversett setningene til norsk.

POHJOLAN PÄÄKAUPUNGIT

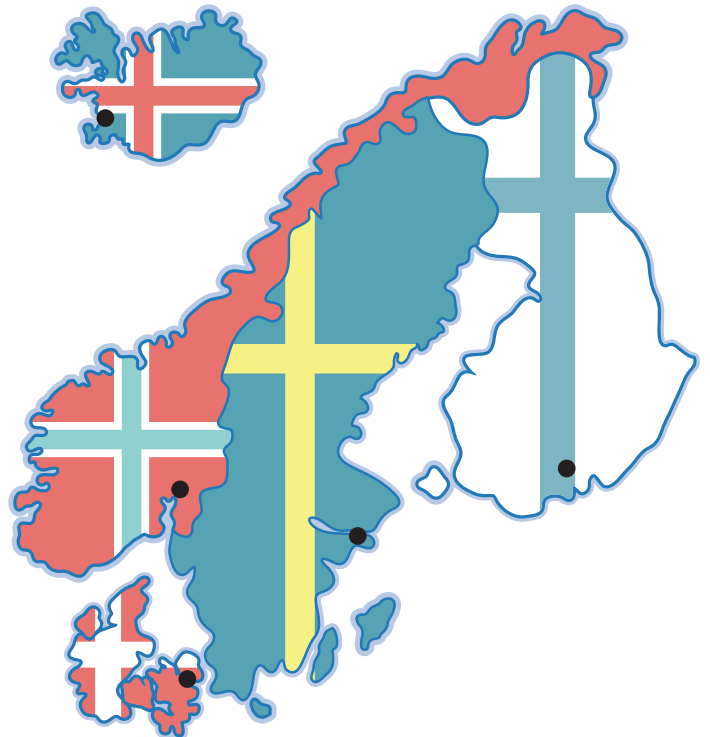
Norjan pääkaupunki on Oslo.

Suomen pääkaupunki on Helsinki.

Ruotsin pääkaupunki on Tukholma.

Islannin pääkaupunki on Reykjavik.

Tanskan pääkaupunki on Kööpenhamina.

A KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Svensk heter *ruotsi* og *ruotsin kieli*. Men det finske ordet for det finske språket *suomi*, får en -e når det bøyes, altså *suomen kieli*. Noen ord som slutter på i, bevarer i-en i bøyning. Noen ord som slutter på i, bytter denne til en -e. Vi kan ikke gjette oss til om det skal være en -i- eller en -e- i bøydd form. De fleste ordene bevarer riktignok i-bokstaven i bøyning.

Gode ordbøker inneholder mye grammatisk informasjon. Se på følgende eksempelord:

Sylinteri sylinder

Liiteri skur, skjul

Henki (henge-/henke) liv

Nimi (nime-)

Lumi (lume-/lun-) snø

De tre siste ordene er ord hvor -i blir til -e- Denne informasjonen kan dere lese i parentesene som er gitt før oversettelsen. Det er nettopp i parentesene vi kan hente mye informasjon om bøyning.

Det er denne e-stammen vi skal bruke når vi legger til forskjellige endelser.

A TEHTÄVÄ OPPGAVE

Følgende ord får en -e- i bøyningsstammen. Bøy ordene med -SSA/ -SSÄ.

järvi: _____

niemi: _____

nimi: _____

Suomi: _____

kieli: _____

kivi: _____

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Ordene *mäki* og *joki* er litt spesielle. Ordboka gir to former i parentes.

Hvilken tror du man skal bruke til endelsen -SSA/-SSÄ.

Her kan du gjette, men prøv å begrunne valget ditt.

mäki (mäe-/mäke-) bakke

joki (joe-/joke-) elv

A KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Vi har lært at -SSA og -SSÄ betyr 'i', og brukes blant annet i forbindelse med stedsnavn. *Minä asun pienessä kylässä Pohjois-Tromssassa. Pohjois-Tromssa on Norjassa, ja Norja on Pohjolassa. Pohjola on Pohjois-Euroopassa.*

På norsk er det slik at vi må veksle mellom *i* og *på* når vi skal snakke om stedsnavn. Vi skriver *i Oslo, i Bergen, i USA, i Finland*. Men for noen stedsnavn skriver vi *på Hitra, på Arnøya, på Grønland, på Madagaskar*.

Slik er det også på finsk. Det vanligste er å bruke -SSA/-SSÄ, men noen ganger må vi bruke endelsen -LLA/-LLÄ. Denne endelsen har dere allerede lært å lage.

-SSA/-SSÄ	betyr	i
-LLA/-LLÄ	betyr	på

Stedsnavn som slutter på ordet *-järvi, -joki* eller *-niemi* i finsk, skal ha endelsen -LLA/-LLÄ.

Kilpisjärvi	<i>Kilpisjärvellä</i>
Rovaniemi	<i>Rovaniemellä</i>
Annijoki	<i>Annijoella</i>

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

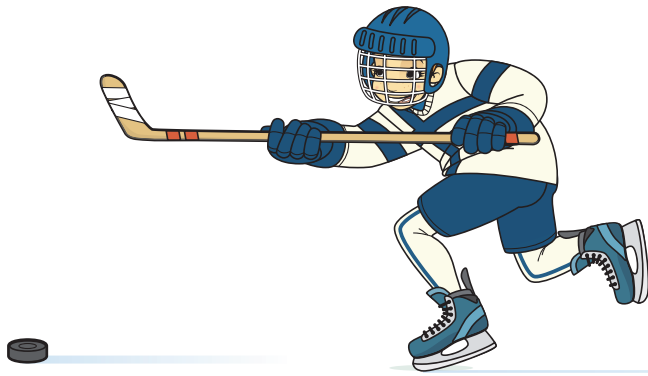
Hvorfor står det *Kilpisjärvellä* og ikke **Kilpisjärvillä*, *Rovaniemellä* og ikke *Rovaniemillä*, *Annijoella* og ikke *Annijoilla*?

MUISTA HUSK DETTE

Så det er et hav av små justeringer og regler vi må huske på. Du må faktisk stille deg en serie med spørsmål for å finne den rette formen. Det er denne tenkemåten som gjør læringen av finsk så spesiell. Men dette er en treningssak.

Grunnform Stedsnavn	Hvilken endelse? 'i' eller 'på'	Vokal-harmoni? -a eller -ä,	Stadie-veksling? Vær obs på p, t, pp, tt, kk, nk og nt.	Endring i slutten av ordet?	Endelig form
Yykeänperä	-ssa/ -ssä	-ssä	✗	✗	Yykeänperässä
Tromssa	-ssa/-ssä	-ssa	✗	✗	Tromssassa
Eurooppa	-ssa/-ssä	-ssa	✓ pp → p	✗	Euroopassa
Kilpisjärvi	-lla/-llä	-llä	✗	✓ i → e	Kilpisjärvellä
Seinäjoki	-lla/ -llä	-lla (pga joki)	✓ k forsvinner	✓ i → e	Seinäjoella

LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSTEKST

Satu on suomalainen tyttö. Hän asuu Suomessa, **Helsingissä**. Helsinki on Suomen pääkaupunki. Satu on 10 vuotta vanha, ja harrastaa jääkiekkoa.

Helsinki on vanha kaupunki. Helsinki on Etelä-Suomessa.

Helsingin kaupungissa asuu yli puoli miljoonaa asukasta.

Helsingin ruotsinkielinen nimi on Helsingfors.

Anders on norjalainen poika. Anders on myös 10 vuotta vanha.

Anders asuu Oslossa, Norjan **pääkaupungissa**. Anders soittaa pianoa.

Andersilla on pikkusisko. Andersin pikkusisko soittaa myös pianoa.

Oslossa on yli 600 000 asukasta. Oslon kaupungilla on ollut (har hatt) monta nimeä.

asukas
byggare

asukasta
byggere

KIELIOPPIA GRAMMATIKK

Vi har tidligere lært at pp, tt og kk skal forkortes til p, t og k når vi for eksempel legger til endelsene -SSA, -LLA eller -N. Se på de blå eksemplene i leseteksten. Her har det også skjedd en endring. Kan du fortelle hvilken?

pp	p	lappu	lapussa
tt	t	hattu	hatussa
kk	k	kakku	kakussa
nk	ng	aurinko	auringossa
nt	nn	Islanti	Islannissa

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Helsinki on (Suomi + n) _____ pääkaupunki.

Satu asuu (Helsinki + ssä) _____ .

Eirikur on islantilainen ja asuu (Reykjavík + i + ssä) _____ .

Reykjavík on (Islanti + n) _____ pääkaupunki.

Eirikur asuu (pääkaupunki + ssa) _____ .

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Bøy stedsnavnene med -SSA /-SSÄ , -LLA / -LLÄ.
Her er det masse å passe på. Jobb gjerne to og to.

Norja _____

Ruotsi _____

Suomi _____

Tanska _____

Islanti _____

Helsinki _____

Rovaniemi _____

Sattajärvi _____

Oslo _____

Tromssa _____

Kööpenhamina _____

Oulu _____

Tukholma _____

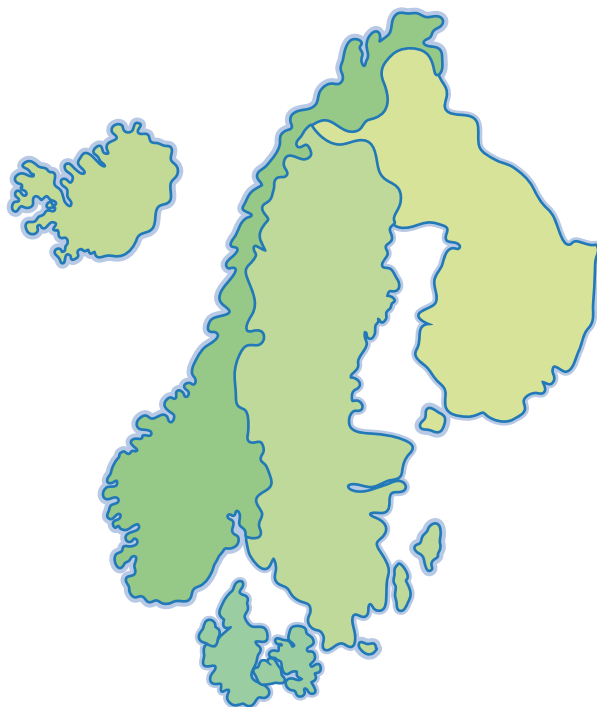
Eurooppa _____

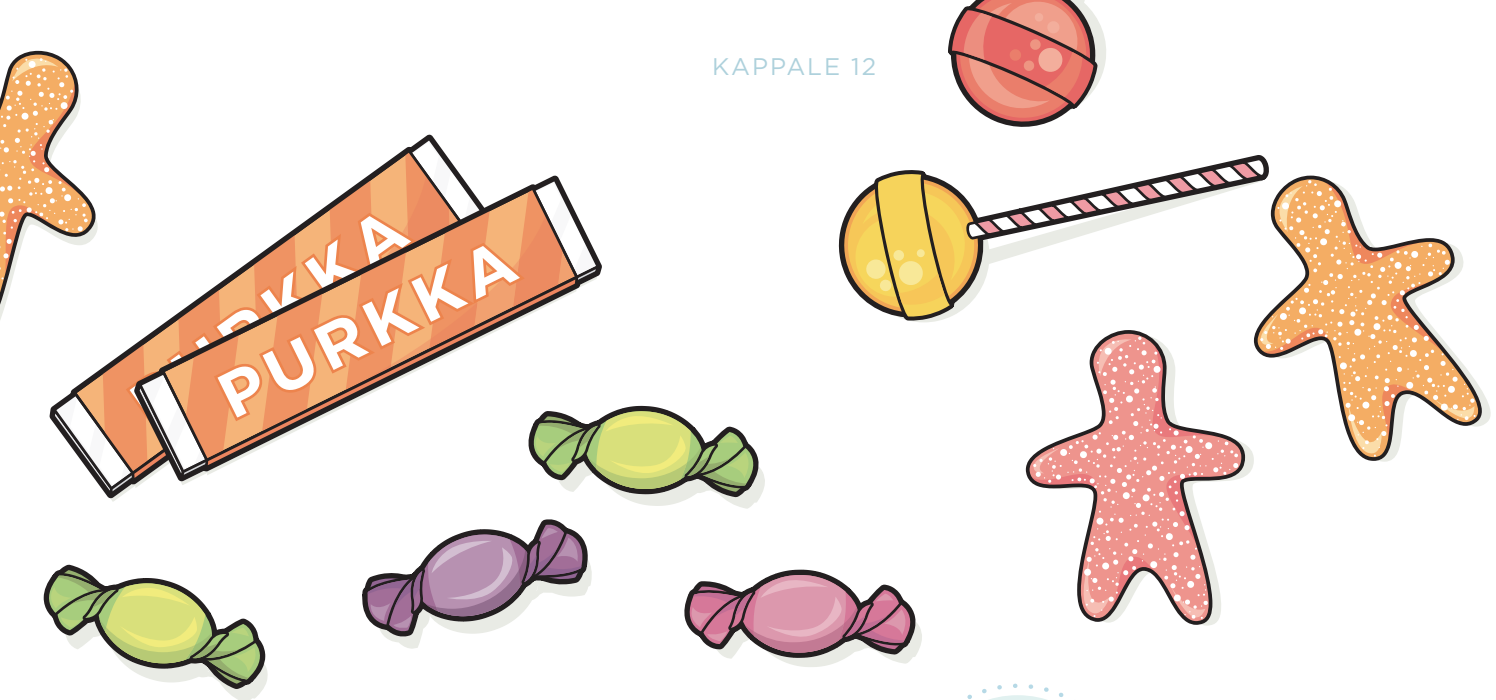
Kilpisjärvi _____

Seinäjoki _____

Pajala _____

Muonio _____

KAPPALE 12

UUDET SANAT NYE ORD

DETTE SKAL VI LÆRE

- Om finsk skolemat i finsk skole
- Litt om historien bak skolematordningen
- Å fortelle om klokkeslett i minutter
- Å bruke tidspunkt i en beskrivelse av en dag

yli
over

kiinni
stengt

auki
åpen

vaille
på,
om klokka

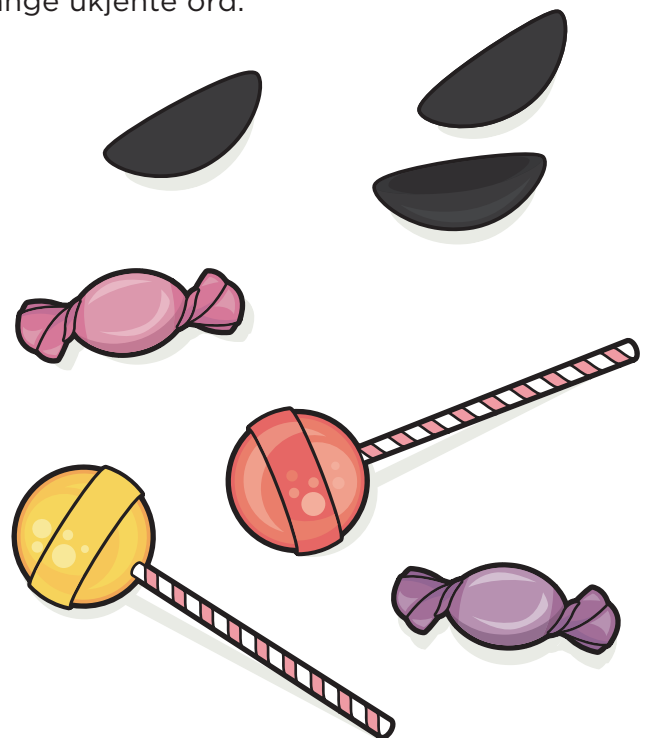
vartti
kvarter

LUKUTEHTÄVÄ HØYTTLESINGSOPPGAVE

Dette er en regle om ukedagene. Her er det mange ukjente ord. Læreren gir deg en kjapp oversettelse. Forsøk å lære deg regla utenatt.

Maanantaina makeisia,
tiistaina tikkareita,
keskiviikkona kermavaahtoa,
torstaina torttuja,
perjantaina purukumia,
lauantaina lakritsia,
sunnuntaina suklaata.

PALJONKO KELLO ON?

Vi har tidligere lært å snakke om klokka i hele og halve timer.
Før det halve tallet setter vi *puoli*, før det hele tallet kan vi sette *tasan*.

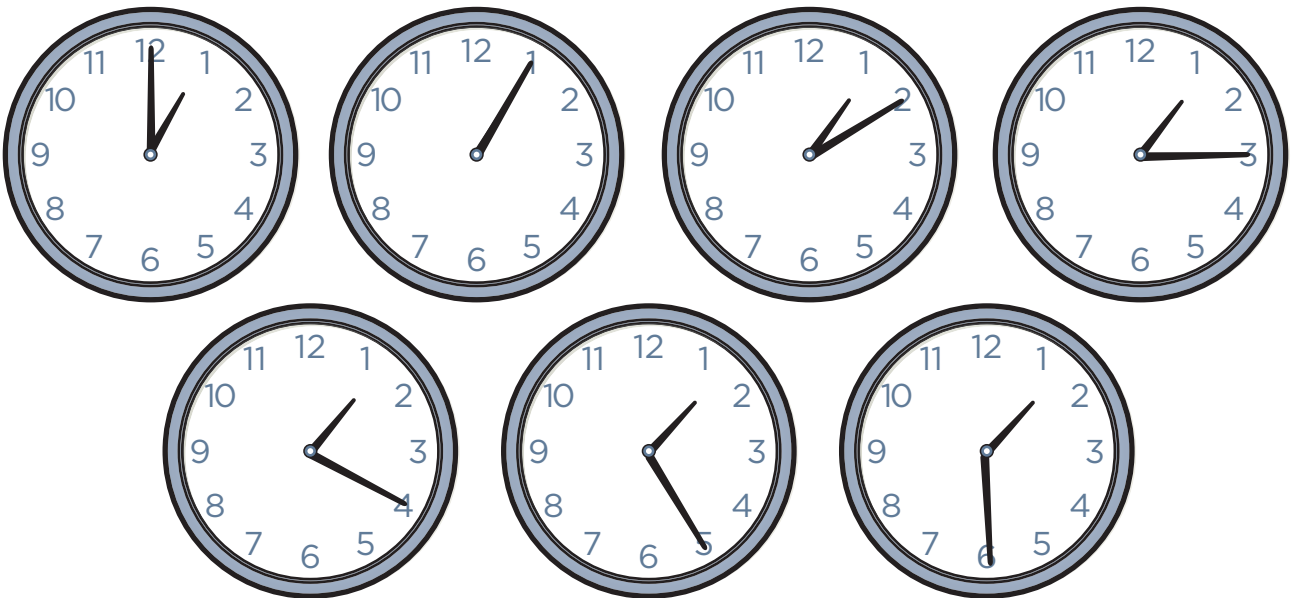
Kello on tasan kaksi.

Koulu loppu kello puoli kolme.

YLI OVER

Vi har ikke lært å si fem over og ti over. Hvordan tror dere det gjøres på finsk? Vi legger bare til ordet *yli*, på samme måte som vi gjør på norsk. I tidspunktene mellom hel og halv, bruker vi på finsk helst bare *yli*. Vi sier altså ikke ti-på-halv-ti, men tyve-over-ni. Minuttallene vi trenger er altså *viisi*, *kymmenen*, *vartti*, *kaksikymmentä* og *kaksikymmentäviisi*.

For å si kvart over, må vi legge en -N til *vartti*. Hva skjer med ordet *vartti* da? Skriv klokkeslettene med fullstendige setninger i arbeidsboka.

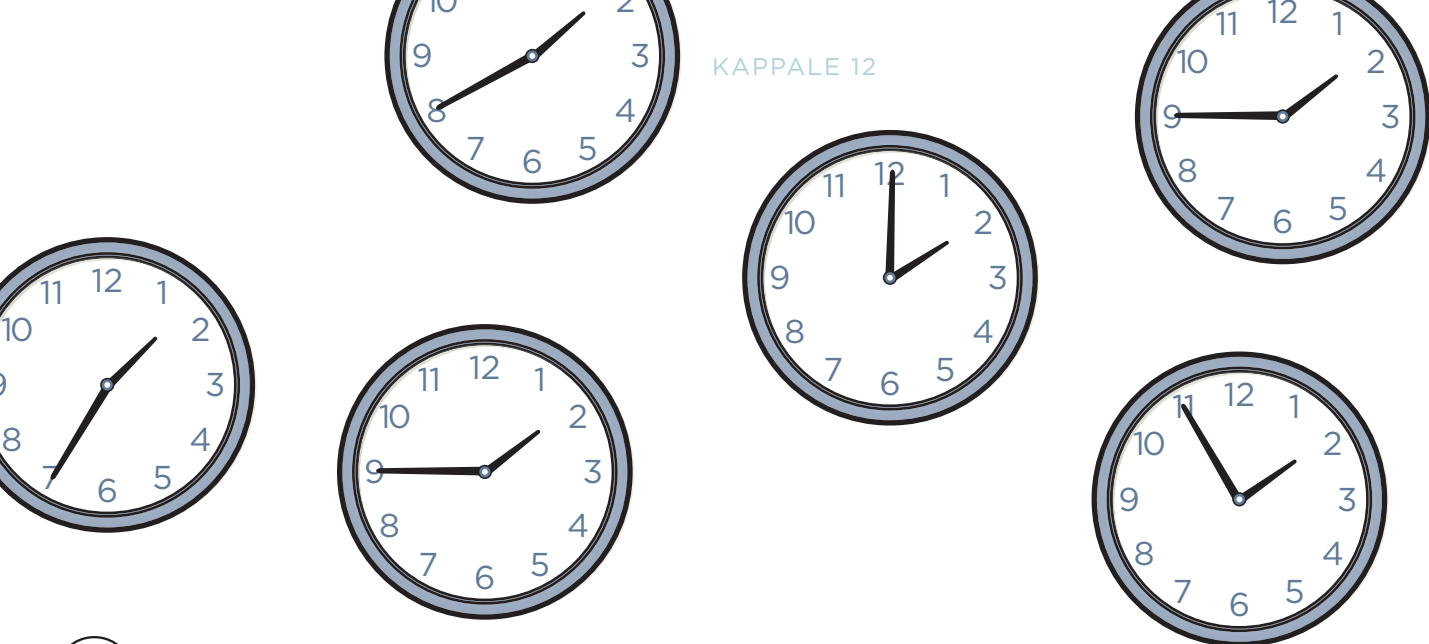
Klokka 5 over 1 _____

Klokka 15 over 1 _____

Klokka 5 på halv 2 _____

MUNTLIG ØVELSE

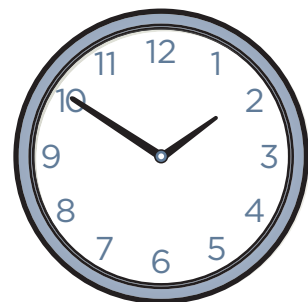
Ordet *minuutti* kan være med. Det er valgfritt. Men hva skjer med dette ordet når det står etter et tallord? Fortell om tidspunktene fra forrige oppgave, men bruk også ordet *minuutti*.

VAILLE PÅ

Når klokka går over halv, og mot en hel igjen, skal vi på finsk bruke *vaille*. Vi sier altså ikke ti-over-halv-to, men tyve-på-to. Det er fortsatt tallene *viisi*, *kymmenen*, *vartti*, *kaksikymmentä* og *kaksikymmentäviisi* som vi forholder oss til. Disse får en ny form når de står foran *vaille*, nemlig.

5	viisi	viittä	<i>vaille</i>
10	kymmenen	kymmentä	<i>vaille</i>
15	vartti	varttia	<i>vaille</i>
20	kaksikymmentä	kahtakymmentä	<i>vaille</i>
25	kaksikymmentäviisi	kahtakymmentäviittä	<i>vaille</i>

Det viktigste er ikke i første omgang at du lærer deg disse nye formene utenatt. Men du må huske at det er forskjellige former for *yli* og *vaille*, og at tallordene før *vaille* skal bøyes.

Klokka 5 _____

Klokka 5.15 _____

Klokka 6.30 _____

Klokka 7.35 _____

Klokka 10.45 _____

Klokka 11.55 _____

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Se på plakaten og prøv å forstå hva den forteller. Hva menes med ma-pe? La? Og Su? Hva tror du *aukioloajat* betyr?

Svar på spørsmålene med fullstendige setninger

Onko kirjasto auki maantaina kello 17.00?

Onko kirjasto auki sunnuntaina kello 11.15?

Onko kirjasto kiinni lauantaina kello 19.00?

kiinni
stengt

auki
åpent

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Kirjasto betyr bibliotek.

Hvorfor står det *kirjaston aukioloajat* og ikke *kirjasto aukioloajat*?

KULTTUURITEHTÄVÄ

På skolene i for eksempel Finland og Sverige serveres det varm skolelunsj til elevene. Allerede i 1943 ble loven innført som skulle garantere samtlige finske skole-elever gratis skolemat. Finland var det første landet i verden som innførte lovfestet rett til gratis skolemat. Allerede på begynnelsen av 1900-tallet var det skoler som serverte gratis skolemat, men dette var et tilbud til barn av fattige kår som ellers ikke ville hatt råd til å gå på skolen.

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

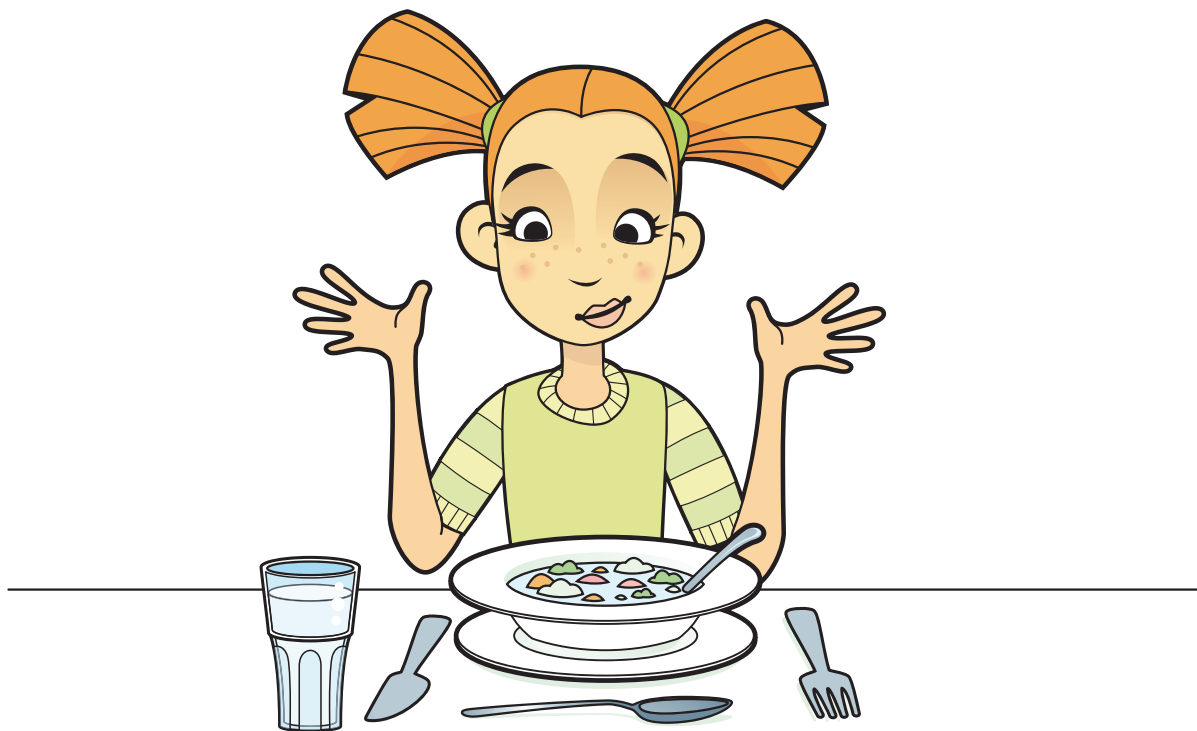
Skolematmenyen for hver enkelte uke publiseres på nett og ofte i lokalavisa. Vi skal lete frem eksempler på en skoles ukemeny. Skolemat heter på finsk *kouluruokailu*, meny heter *ruokalista*. Bruk disse ordene som søkeord. Prøv å navigere deg frem på siden.

Dere skal presentere skolematmenyen for resten av klassen. Lag tabell i arbeidsboka, og forsøk også å finne ut hva matrettene heter på norsk.

	FINSK	NORSK
Mikä koulu?	Kilpisjärven koulu	
Mikä viikko?	Viikko 5	
Maanantaina?	makkarakeittoa	pølsesuppe
Tiistaina?	curry-kana-kastiketta ja riisiä	curry-kylling-saus og ris
Keskiviikkona?	uunikalaa ja perunaa	ovnsbakt fisk og poteter
Torstaina?	tonnikalapastaa	tunfiskpasta
Perjantaina?	tomaattikeittoa	tomatsuppe

Eksempel på presentasjonstekst:

Minulla on Kilpisjärven koulun ruokalista. Kilpisjärven koululla syödään viikolla viisi: maanantaina makkarakeittoa, tiistaina curry-kana-kastiketta, keskiviikkona uunikalaa, torstaina tonnikalapastaa ja perjantaina tomaattikeittoa.

LUKUHARJOITUS HØYTTLESINGSOPPGAVE

Saara on koulussa.

Kello on nyt 10.30 ja Saara menee syömään.

Tänään on keskiviikko, ja ruokalistalla on kalakeitto.

Saara syö salaattia, kalakeittoa ja juo maitoa.

Ruoka on hyvää, ja Saaralla on hyvä mieli.

Saaralla on oikein pitkä päivä.

Illalla hän menee vielä musiikkikouluun.

Tällä viikolla Saaralla on musiikkikoululla bänditreeneit keskiviikkona ja torstaina, koska musiikkikoululla on perjantaina konsertti.

Harjoitukset alkaavat 17.10, ja loppuvat vasta 20.30.

Menee syömään er satt sammen av men/nä 'gå' og syö/dä 'spise'.

Riktig oversettelse av denne formen er 'går for å spise'.

Oversett hele leseteksten til norsk.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Vær skolens kjøkkensjef en uke. Planlegg den perfekte skolemenyen. Bruk ordbok og spør læreren om hjelp til de finske benevnelsene for matrettene. Lag en egen dessert-meny også. Lag fine plakater hvor du fører opp rettene og ukedagene på finsk.

RUOKALISTA SKOLEMENY

VIIKONPÄIVÄ	PÄIVÄN RUOKA

JÄLKIRUOKALISTA DESSERTMENY

VIIKONPÄIVÄ	PÄIVÄN RUOKA

GRAMMATIKK

A KLIPPE- OG LIMESPRÅK

Det finske språket skiller seg fra det norske språket på mange måter. En av de viktigste forskjellene er at finsk bruker mye endelser for å uttrykke betydninger. Vi kan si at finsk er et klippe-og-lime språk: vi kan klippe bort én endelse og lime inn en annen endelse når vi vil endre betydningen i en setning.

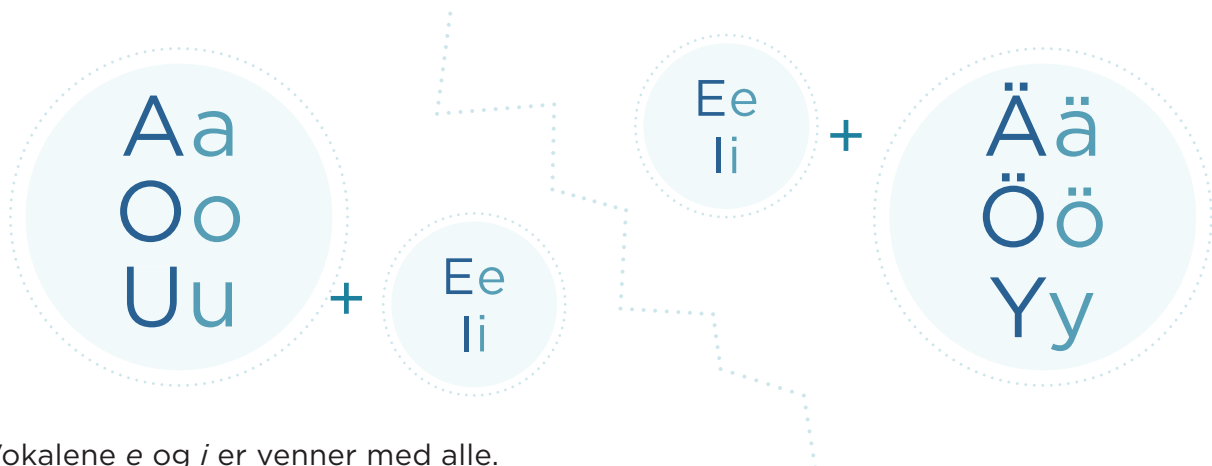
En endelse vi har jobbet mye med, er *-SSA /- SSÄ*, som betyr 'i'.

VOKALHARMONI

Når vi legger til endelser til hovedordet på finsk, så har vi ofte to endelser vi skal velge mellom. Betydningen 'i' uttrykkes på finsk som sagt med endelsen *-SSA* eller *-SSÄ*. Hvilken av disse vi skal velge, avhenger av hva slags lyder eller bokstaver som allerede finnes i ordet.

Et ord med *ä, ö* eller *y*, vil ha endelsen *-SSÄ*.
Et ord med *a, o* eller *u*, vil ha endelsen *-SSA*.

Nettopp denne sammenhengen mellom lydforholdet i hovedord og endelse, kalles i finsk grammatikk for *vokalharmoni*.

Vokalene *e* og *i* er venner med alle.

A STADIEVEKSLING

Vi har lært at bokstavene *p*, *t* og *k* er spesielle på finsk.

Vi har lært at dersom disse er doble i grunnform, så blir de forkortet til enkle når vi limer til noen endelser. Vi har også lært å veksle i ord med *nk* og *nt*.

Substantiv, altså gjenstander og ting, som har dobbel *pp*, *tt* eller *kk* i grunnform, skal kun ha én *p,t* eller *k*, når vi legger til endelsene:

- SSA/-SSÄ
- LLA/-LLÄ
- N
- T

mustikka	mustikassa	mustikalla	mustikan	mustikat
matto	matossa	matolla	maton	matot
lappu	lapussa	lapulla	lapun	laput
aurinko	auringossa	auringolla	auringon	auringot
ranta	rannassa	rannalla	rannan	rannat

Denne prosessen heter på finsk *stadieveksling*.

Merk at de samme lydendringene skjer i verbbygging når vi legger til endelsene for jeg- og du-person:

- N
- T

INFINITIV	MINÄ	SINÄ	NB!	HÄN	FLERTALL
hyppi ä	hypin	hypit		hyppii	hyppivät
nukku a	nukun	nukut		nukkuu	nukkuvat
laitta a	laitan	laitat		laittaa	laittavat
penko a	pengon	pengot		penkoo	penkovat
lentä ä	lennän	lennät		lentää	lentävät

A SUBSTANTIV SOM SLUTTER PÅ -I

Når vi bøyer substantiv, så legger vi kort og greit til forskjellige endelser til ordet som skal bøyes.

kissa + ssa = kissassa

puu + ssa = puussa

Men det finske språket har en ganske stor gruppe substantiv som slutter på -i, *kivi, kieli, suomi, ruotsi, tähti, tuoli, appelsiini, banaani, äiti*, bare for å nevne noen vanlige. Noen av disse ordene bøyes uten noe hokuspokus, noen av ordene får en -e- i stedet for -i-.

i-ord som bevarer sin -i-	i-ord hvor- i- blir endret til -e-
appelsiini - appelsiinin	kivi - kiven
banaani - banaanin	kieli - kielen
ruotsi - ruotsin	suomi - suomen
tuoli- tuolin	järvi - järven

Vi kan ikke vite om et ord skal ha -i eller -e i bøyning. Heldigvis er dette markert i ordbøkene, og man finner informasjon om bøyningen der. Og så må man bare pugge ordene underveis.

Eksempler på viktige ord som bøyes med -e:

kivi, järvi, joki, niemi, tähti, mäki, kieli

A STEDSNAVN OG -SSA ELLER -LLA

Både på norsk og på finsk må vi må veksle mellom *i* og *på* når vi skal snakke om stedsnavn. Vi skriver i Oslo, i Bergen, i USA, i Finland. Men for noen stedsnavn skriver vi på Hitra, på Arnøya, på Grønland, på Madagaskar.

-SSA/-SSÄ

-LLA/-LLÄ

Forenklet kan vi si at stedsnavn på finsk oftest krever -SSA/ -SSÄ, men stedsnavn med ordene *-järvi*, *-joki* eller *-niemi* i seg, skal ha endelsen -LLA/-LLÄ.

Grunnform Stedsnavn	Hvilken endelse? 'i' eller 'på'	Vokal-harmoni? -a eller -ä,	Stadie-veksling? Vær obs på p, t, pp, tt, kk, nk og nt.	Endring i slutten av ordet?	Endelig form
Yykeänperä	-ssa/ -ssä	-ssä	✗	✗	Yykeänperässä
Tromssa	-ssa/-ssä	-ssa	✗	✗	Tromssassa
Eurooppa	-ssa/-ssä	-ssa	✓ pp → p	✗	Euroopassa
Kilpisjärvi	-lla/-llä	-llä	✗	✓ i → e	Kilpisjärvellä
Seinäjoki	-lla/ -llä	-lla (pga joki)	✓ k forsvinner	✓ i → e	Seinäjoella

A VERB

Alle setninger inneholder verb. Et verb er et gjøreord. På finsk skal verbene bøyes etter personen som utfører setningen. Slik gjøres det ikke på norsk. Verbet *synger* er lik på norsk, uansett om det er *jeg* eller *du* som synger. På finsk har verbet forskjellige endelser etter hvem som utfører setningen.

! Vi må alltid først definere personen som er hovedpersonen i setningen, før vi kan bøye verb på finsk.

Grunnformen, eller ordbokformen til verb, heter infinitiv. På norsk har man i tillegg til grunnformen også et infinitivsmerke, *å*. På finsk har man bare grunnform, uten infinitivsmerke.

For at det skal være lettere å bøye verbene på finsk, har vi lagt til en | i infinitivsformen i dette heftet. Det til høyre for streken skal tas bort når vi begynner å bøye verbet.

Dette står i ordboka	Dette står i heftet	Tenk slik	Skriv i jeg-person
istua	istu a	istu-	istun
tanssia	tanssi a	tanssi-	tanssin
syödä	syö dä	syö-	syön
juoda	juo da	juo-	juon
opiskella	opiskel la	opiskel - + e	opiskelen
olla	ol la	ol - + e	olen

A

VERBENDELSENE

Alle de grammatiske personene har sin egen endelse i verbbygging.

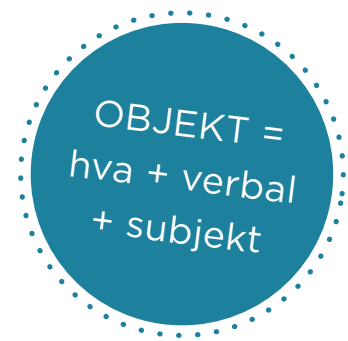
Vi har lært formene for jeg-form, du-form, han/hun-form og flertallsform.

Vi har ikke lært vi-form og dere-form. De kommer senere.

		istu a	marssi a	syö dä	opiskel la
minä	-n	istun	marssin	syön	opiskelen
sinä	-t	istut	marssit	syöt	opiskelet
hän	- lang vokal	istuu	marssii	syö	opiskelee
kissa	- lang vokal	istuu	marssii	syö	opiskelee
(me)					
(te)					
he	-vat/-vät	istuvat	marssivat	syövät	opiskelevat
kissat	-vat/-vät	istuvat	marssivat	syövät	opiskelevat

HUSKELISTE FOR VERB

- Finn eller definer personen som utfører handlingen i setningen
- Husk å bruke riktig personendelse
- Lim til endelsen til infinitiven, men bruk det som står til venstre for streken |
- Sjekk om infinitiven har dobbel *pp*, *tt*, *kk*, *nk* eller *nt*.
- Husk stadiesveksling i infinitiver med *pp*, *tt*, *kk*, *nk* eller *nt*, når du bøyer i jeg- eller du-form
- Dersom du skal veksle mellom -VAT/-VÄT må du sjekke hvilke vokaler som finnes tidligere i ordet.
- Dersom infinitivendelsen er -LA/-LÄ, må du legge til en ekstra -E før du begynner med personbygging

A OBJEKT

Med objekt menes en gjenstand/ting som verbet peker mot. Subjektet er den som utfører handlingen, objektet er det som blir utført. For å finne objektet i en setning spør du HVA/HVEM + verbal + subjekt.

Typiske verb som krever objekt er *å spise* (NOE), *å drikke* (NOE), *å spille* (NOE) og *å lytte til* (NOE). Vi har lært at disse ordene som beskriver NOE, bøyes med en ekstra -A eller -Ä.

minä +	syödä	+ leipä =	minä syön leipää
minä +	juoda	+ maito=	minä juon maitoa
minä +	soittaa	+ tuuba =	minä soitan tuubaa
minä +	kuunnella	+ musiikki =	minä kuuntelen musiikkia

A ADJEKTIV

Et adjektiv er et beskrivende ord. Et adjektiv beskriver et substantiv. Det å bruke adjektiver flittig, gjør språket mer levende og artig. De første adjektivene vi lærte oss på finsk, var fargene.

Setningen *Per er en skoleflink, snill og stille gutt* inneholder mye mer informasjon enn setningen *Per er en gutt*. Når vi skal uttrykke oss på finsk, så forteller bruken av adjektiv oss mye om språkkompetansen vår. Den letteste måten å få frem betydningsforskjeller når vi lager beskrivelser, er ved å bruke adjektiv. Bruk adjektiv flittig når dere skriver og snakker.

Katten er **fin**.

Katten er **søt**.

Katten er **hårete**.

Katten er **myk**.

Du er **herlig**.

Min lærer er en **gammel** dame

Kissa on **hieno**.

Kissa on **söpö**.

Kissa on **karvainen**.

Kissa on **pehmeä**.

Sinä olet **ihana**.

Minun opettaja on **vanha** nainen.

A Å HA

Å *ha* er et vanlig verb på norsk. Det er det ikke på finsk. Vi bruker en såkalt *ha-konstruksjon*. Denne er veldig viktig å lære seg, for den trenger vi ofte. Vi skal lime til -LLA/-LLÄ til den som har noe og deretter bruke verbformen *on*.

Når vi skal oversette setninger som har *ha*-verbet på norsk, må vi stille oss spørsmålene:

- 1) *Hvem* eller *hva* er det som *har* noe i setningen
- 2) Har *hvem* eller *hva* en *pp*, *tt*, *kk*, *nk* eller *nt* i seg?
Hvis ja, så må disse doble bokstavene forkortes.
- 3) Skal man bruke -LLA eller -LLÄ til dette ordet?
- 4) Legg til ordet *on* etter den eller det som eier noe.

turska	Turskalla on parta.	Torsken har skjegg.
kissa	Kissalla on pallo.	Katten har en ball.
isä	Isällä on uusi auto.	Pappa har en ny bil.
Pekka	Pekalla on ystävä.	Pekka har en venn.
västäräkki	Västäräkillä on pitkä pyrstö.	Linerla har en lang stjert.

Legg dessuten merke til at dersom eieren i setningen er ett av ordene *minä*, *sinä* eller *hän*, så må vi endre litt.

minä	minu-	minu- + lla	minulla	minulla on
sinä	sinu-	sinu- + lla	sinulla	sinulla on
hän	häne-	häne- + llä	hänellä	hänellä on

Det er altså stor forskjell på *minä olen koira* og *minulla on koira*.

A EIEFORM

For å uttrykke at man eier noe på norsk, så legger man til endelsen -S til den som eier noe. *Pappa har en bil. Det er pappas bil. Det var jentas mamma som kom på besøk. Dette er Pelles sykkel.* Akkurat på samme måte uttrykker vi eieform på finsk også, men vi må bytte ut S-bokstaven med N-bokstav.

isä: Se on isän auto.

Pelle: Tämä on Pellen pyörä.

Når vi skal legge til endelsen -N, så er det akkurat de samme reglene som gjelder for endring av *pp*, *tt*, *kk*, *nk* og *nt* som vi har øvd på tidligere

tyttö: Siiri on tytön äiti.

peippo: Minä olen peipon ystävä

Legg dessuten merke til at dersom vi skal legge til -N til ordene *minä*, *sinä* eller *hän*, så må vi endre litt.

minä	minu-	minu- + n	minun	min/mitt/mine
sinä	sinu-	sinu- + n	sinun	din/ditt/dine
hän	häne-	häne- + n	hänen	hans/hennes

A FLERTALL

Når vi skal lage flertallsord på finsk, så limer vi kort og greit inn endelsen -T til det ordet vi skal skrive om fra entall til flertall.

Denne flertallsendelsen fungerer lydmessig på akkurat samme måte som for eksempel N-endelsen vi bruker for å uttrykke eie-form. Finnes det *pp*, *tt*, *kk*, *nk* eller *nt* i grunnformen, så skal disse endres.

Merk altså at vi oversetter finsk flertalls-t med -ene-form på norsk. Husk at en slik flertallsform også skal ha verb i flertall. Verbformen vi bruker til ord i flertall, er verbformen med endelsen -VAT/-VÄT

Entall

Lumiukko seisoo metsässä.
Västäräkki laulaa keväällä.
Tyttö tanssii koulussa.
Karhu nukkuu talvella.
Kissa syö kalaa.

Flertall

Lumiukot seisovat metsässä.
Västäräkit laulavat keväällä.
Tytöt tanssivat koulussa.
Karhut nukkuvat talvella.
Kissat syövät kalaa.

katt	kissa	+ t	kissat	kattene
torsk	turska	+ t	turskat	torskene
bjørn	karhu	+ t	karhut	bjørnene
linerle	västäräkki	+ t	västäräkit	linerlene
snømann	lumiukko	+ t	lumiukot	snømennene
jente	tyttö	+ t	tytöt	jentene
sol	aurinko	+ t	auringot	solene
strand	ranta	+ t	rannat	strendene

A

UKEDAGER

Når man skal uttrykke at noe skjer på en bestemt dag, så legger man til endelsen -NA til ukedagene

maanantai	maanantaina	‘på mandag’
tiistai	tiistaina	‘på tirsdag’
keskiviikko	keskiviikkona	‘på ondag’
torstai	torstaina	‘på torsdag’
perjantai	perjantaina	‘på fredag’
lauantai	lauantaina	‘på lørdag’
sunnuntai	sunnuntaina	‘på søndag’

A KLOKKESLETT

I hovedsak uttrykkes tid på samme måte på norsk og finsk.

Vi bruker uttrykk som *puoli* 'halv', *yli* 'over' og *vaille* 'på'.

Vi kan uttrykke tid i hele fem minutter eller vi kan spesifisere tiden i eksakte minutter.

På norsk så deler vi en time inn i fire:

- 1) 5, 10 eller 15 minutter over hel
- 2) 10 eller 5 minutter på halv
- 3) 5 eller 10 minutter over halv
- 4) 15, 10 eller 5 minutter på hel

Det vanligste på finsk, er å dele inn en time i to:

- 1) 5, 10, 15, 20 eller 25 minutter over hel
- 2) 25, 20, 15, 10 eller 5 minutter på hel.

Tallordene før *yli*, må ikke bøyes. Tallordene før *vaille*, må bøyes.

I første omgang er det nok at dere vet at de er forskjellige.

viisi	viisi yli	viittä vaille
kymmenen	kymmenen yli	kymmentä vaille
vartti	vartin yli NB!	varttia vaille
kaksikymmentä	kaksikymmentä yli	kahtakymmentä vaille
kaksikymmentäviisi	kaksikymmentäviisi yli	kahtakymmentäviittä vaille

SANALISTA ORDLISTE

A	aalto	bølge	hilla	molte
	aamu	morgen	himmeli	en spesiell takpynt -
	aamulla	om morgenen		laget av halmstrå
	aamupala	frokost	hotelli	hotell
	aamuyö	overgang mellom -	huilu	fløyte
		natt og morgen	huomenna	i morgen
	adventti	advent	hyppiä, minä hypin	å hoppe, jeg hopper
	aina	alltid	hän	han/hun
	akka	kjerring		
	albiinokani	albinokanin	I	nokså
	alue	område	ihan	herlig
	appelsiini	appelsin	ihana	å undre
	apteekki	apotek	ihmetellä,	jeg undrer
	asua, minä asun	å bo, jeg bor	minä ihmettelen	om kvelden
	asukas	innbygger	illalla	instrumental
	auki	åpen	instrumentaali	internett
	aukioloajat	åpningstider	internetti	islandsk (språk)
	aurinko	sol	islanti	Island
			Islanti	islender, islandsk
B	banaani	banan	islantilainen	stor
	basso	bass	iso	bestefar
	bussi	buss	isoisä	bestemor
			isoäiti	å sitte, jeg sitter
E	edessä	foran	istua, minä istun	øst
	ehkä	kanskje	itä	
	elefantti	elefant	J	tørste
	eläinten	dyrenes	jano	fot
	elämä	liv, livet	jalka	elv
	elää, minä elän	å leve, jeg lever	joki	altså
	enkeli	engel	joten	jul
	etelä	sør	joulu	juleengel
	Eurooppa	europa	jouluenkeli	julekake
			joulukakku	juleskinke
G	greippi	grapefrukt	joulukinkku	julepynt
			joulukoriste	juletre
H	haluta, minä haluan	ville, jeg vil (ønsker)	joulukuusi	julefugl
	hamsteri	hamster	joululintu	juleferie
	hampurilainen	hamburger	joululoma	juletradisjon
	harakka	skjære (fugl)	jouluperinne	julenisse
	harmaa	grå	joulupukki	julemat
	harrastaa,	å drive med X -	jouluruoka	julekakestjerne
	/minä harrastan	på fritida	joulutorttu	julestjerne
	hauska	morsom	joulutähti	å løpe
	hedelmä	frukt	juoksee	jeg løper
	heti	straks	/ minä juoksen	ost
	hevonen	hest	juusto	dessertmeny
	hiihtää,	å gå på ski,	jälkiruokalista	innsjø
	minä hiihdän	jeg går på ski	järvi	ferskvannsfisk
			järvikala	

SANALISTA ORDLISTE

K kahvi	kafe
kakku	kake
kana	høne
kani	kanin
karhu	bjørn
katkarapu	reke
katsoa, minä katson	å se, jeg ser
kaupunki	by
kello	klokka
keltainen	gul
kertoja	forteller
keskiviikko	onsdag
kesä	sommer
kevät	vår
keväällä	om våren
kieli	språk
kiinni	stengt
kiipeillä, / minä kiipeilen	å klatre /jeg klatrer
kiireinen	hektisk
kiivi	kiwi
-kin	også
kilpikonna	skilpadde
kinkku	skinke
kirjasto	bibliotek
kirkko	kirke
kissa	katt
kissankello	blåklkke
kitara	gitar
kiva	trivelig/fin/trivelig
kivi	stein
klarineti	klarinet
koira	hund
koivu	bjørk
kukka	blomst
kukko	hane
kultakala	gullfisk
kuukausi	måned
kuulua	å tilhøre
kuuluvat Pohjolaan	tilhører Norden
kuunnella, /minä kuuntelen	å lytte, /jeg lytter
kävellä, /minä kävelen	å spasere, /jeg spaserer
kylmä	kald
kynttilä	stearinslys
käsi	hånd
kävelee	(han/hun/den) går/spaserer
käyttää /minä käytän	å bruke, /jeg bruker
köyhä	fattig

L lammas	sau
lamppu	lampe
lauantai	lørdag
laulaa, minä laulan	å synge, jeg synger
lehmä	ku
lemmikki	kjæledyr
leikkiä, minä leikin	å leke, jeg leker
lentää, minä lennän	å fly, jeg flyr
lenkkeillä, /minä lenkkeilen	å jogge/trimme, /jeg jogger/trimmer
lihava	tykk
liikkuu	(han/hun/den) beveger seg
lila	lilla
likainen	skitten
limsa	brus
lintu	fugl
lohi	laks
luistella, /minä luistelen	å skøyte jeg står på skøyter
lumessa	i snøen
lumi	snø
lumipallo	snøball
lumisota	snøballkrig
lumiukko	snømann
lumivalkoinen	snøhvit
lunta	snø (i mengder)
luumu	plomme/ sviske
lyhyt	lav (kort)
länsi	vest
lääkäri	lege
M maa	bakke, land
maanantai	mandag
maantieteellinen	geografisk
maito	melk
mansikka	jordbær
marja	bær
marssia, /minä marssin	å marsjere, /jeg marsjerer
marsu	marsvin
mato	makk, mark
mehu	saft
melooni	melon
menee	(han/hun/den) drar
merenpohja	havbunn
meressä	i havet
meri	hav
metsä	skog
metsässä	i skogen

SANALISTA ORDLISTE

metsätähti skogsstjerne
 mies mann
 milloin når
 minun mielestäni jeg synes at
 minun min, mitt, mine
 minuutti minutt
 minä jeg
 missä hvor
 muistuttaa påminne
 /minä muistutan jeg minner (deg) på
 muna egg
 musiikki musikk
 musta svart
 mustikka blåbær
 mutta men
 myyjä selger
 myyrä muldvarp
 mäki bakke
 mänty furu

N nainen kvinne
 navetta fjøs
 nenä nese
 niemi nes
 nimi navn
 no nå, nåvel, så, vel
 nokka nebb
 norja norsk (språk)
 Norja Norge
 norjalainen norsk, nordmann
 nuori ung
 nukkua, minä nukun å sove, jeg sover
 nälkä sult
 nätti pen, søt

O omena eple
 on kuin er som
 oppia, minä opin å lære, jeg lærer
 opiskella, å studere,
 /minä opiskelen jeg studerer
 oranssi oransje
 orkesteri orkester

P paistaa skinner (om sola)
 pakkanen frost
 pakkasessa i frosten/ i kulda
 paljon mye
 paljonko hvor mye

pallo ball
 pappi prest
 pasta pasta
 peippo bokfink
 pelata, minä pelaan å spille, jeg spiller
 perinne tradisjon
 perjantai fredag
 pesä reir
 piano piano
 pikkolohuilu pikkolofløyte
 pikku- lille-
 piparkakku pepperkake
 pitkä høy (lang)
 pohjoinen nord
 pohjoismaat/pohjola norden
 poni ponni
 poro reinsdyr
 pormestari borgermester
 prinsessa prinsesse
 prinssi prins
 punainen rød
 punatulkku dompap
 puoli halv
 puolisisko halvsøster
 puoliveli halvbror
 puolukka tyttebær
 puu tre
 puutarha hage
 pyjama pysjamas
 pyrstö stjert
 pyöriä, minä pyörin å snurre, jeg snurrer
 pyöräillä, å sykle,
 /minä pyöräilen /jeg sykler
 päivä dag
 päivällä om dagen
 pää hode
 pääkaupunki hovedstad
 päärynä pære

R rautu røye
 ritari ridder
 ruma stygg
 ruokalista meny
 ruotsalainen svenske
 ruotsi svensk (språk)
 Ruotsi Sverige
 ruskea brun

SANALISTA ORDLISTE

S	saanko?	får jeg?
	saksofoni	saksofon
	salaatti	salat
	sanakirja	ordbok
	se	det
	sei	sei
	sekunti	sekund
	seisoa, minä seison	å stå, jeg står
	setä	onkel
	siipi	ving
	sika	gris
	silmä	øye
	sininen	blå
	sinun	din, ditt, dine
	sinä	du
	sisko	søster
	siskopuoli	halvsøster
	skandinaavia	skandinavia
	soita!	ring!
	soittaa, minä soitan	å spille, jeg spiller
	solisti	solist
	sunnuntai	søndag
	surullinen	trist
	suomalainen	finnlender
	suomi	finsk (språk)
	Suomi	Finland
	syksy	høst
	syksyllä	om høsten
	syödä - minä syön	å spise, jeg spiser
	syödään	man spiser
	sänky	seng
T	taas	igjen
	tanska	dansk (språk)
	Tanska	Danmark
	tanskalainen	dansk, danske
	taivas	himmel
	talli	stall
	talo	hus
	talvella	om vinteren
	talvi	vinter
	talvipakkanen	vinterkulde
	tanssia, minä tanssin	å danse, jeg danser
	tasaa	akkurat (om klokke)
	taskurapu	krabbe
	tehdä, minä teen	gjøre, jeg gjør
	tietää, minä tiedän	å vite, jeg vet
	tiistai	tirsdag
	tosii	sikkert, sant

	torstai	torsdag
	trumpetti	trompet
	tumma, tumman-	mørk, mørke-
	tunti	time
	tunturi	fjell
	tunturiin	til fjells
	tunturijärvi	fjellvann
	tunturissa	på fjellet
	turisti	turist
	turska	torsk
	tähti	stjerne
	tänään	i dag
	täti	tante
U	ui	(han/hun/den) svømmer
	ulkona	ute
	undulaatti	undulat
	urheilu	sport, idrett
V	vaalea, vaalean-	lys, lyse-
	vaille	på, om klokke
	valkoinen	hvit
	vanha	gammel
	varis	kråke
	vartti	kvarter
	vatsa	mage
	veli	bror
	velipuoli	halvbror
	vesi	vann
	vessa	do
	vettä	vann
	vihreä	grønn
	viikko	uke
	viikonpäivä	ukedag
	viulu	fiolin
	voikukka	løvetann
	vokalisti	vokalist
	vuosi	år
	västäräkki	linerle
Y	ystävä	venn
	yli	over
	Yykeänperä	Skibotn
Ä	ääni	stemme

PEIPPO

OKSA

KISSA

LEHTI

AURINKO

OMENA

SKY

PILVI

PUU

LIPPU

VENE

HORISONTTI

MERI

KOULU

PÄÄ

JOUTSEN

REPPU

PYLLY

TIE

PYLLY

KANI

KIVI

JOUTSEN?